
NYTT OM RUNER

Meldingsblad om runeforskning

Nr. 6

1991

ISSN. 0801-3756

**Nytt om runer: Meldingsblad om runeforskning
Nr. 6, 1991**

INNHold:

Nytt om runer, sjette årgang	3
Om runebibliografien	3
Arbejdet ved Runologisk-epigrafisk Laboratorium, København	4
Die Runenarbeit am Seminar für deutsche Philologie (Ar- beitsstelle: Germanische Altertumskunde), Göttingen ...	5
A New Runic Inscription from Norfolk	6
New Runic Finds from Brandon, Suffolk	8
Northumbrian Minisymposium	11
A New Runic Inscription from Wijaldum, Friesland	12
Arbeidet ved Runearkivet, Oslo	13
Arbetet vid Runverket, Stockholm	17
The Third International Symposium on Runes and Runic Inscriptions in Valdres, Norway, 8-12 August 1990	22
The Fourth International Symposium on Runes and Ru- nic Inscriptions in Germany (Göttingen?) in 1995	25
Runsymposium i Uppsala	26
Projektet De vikingatida runinskrifternas kronologi ...	27
Die Runenforschung in Deutschland, Österreich und der Schweiz	29
Runenforschung an der Universität Göttingen	32
Runic Bibliography 1985-89	35
Runebibliografi 1990	36
Supplement til runebibliografi 1989	48
Supplement til runebibliografiene 1985-88	51
Adressene til sentrene for runeforskning	56

**Nytt om runer: Meldingsblad om runeforskning
ISSN: 0801-3756**

Redaktør/Editor: James E. Knirk

**Adresse/Address: Nytt om runer, c/o Runearkivet
IAKN, Oldsaksamlingen
St. Olavs gt. 29
0166 Oslo 1, Norge/Norway**

NYTT OM RUNER, SJETTE ARGANG

Med Nytt om runer 6 (1990) begynner en ny abonnementsperiode på 5 år; faktura/"invoice" sendes ut sammen med nummeret. Betalingssystemet som innføres nå, er muligens mer rigid enn før, men det er håp om at det nye systemet vil føre til en avlastning for redaktøren.

Tegningen på omslaget er en gjengivelse av bildesiden på N84 Vang-steinen. Denne vil være godt kjent av alle som deltok på "The Third International Symposium on Runes and Runic Inscriptions" i Valdres.

OM RNEBIBLIOGRAFIEN

Arbeidet med runebibliografien er svært tidkrevende for redaksjonen. I 1991 ble det derfor etablert et nettverk for bibliografisk samarbeid. Følgende abonnenter på Nytt om runer er bedt om å delta i dette arbeidet som konsulenter: Elmer H. Antonsen, Jan Axelsson, François-Xavier Dillmann, Klaus Düwel, John Hines, Jan Meijer, Marcello Meli, Elena Melnikova, Hans-Peter Naumann, Raymond Ian Page, Arend Quak, Lena Peterson, Runverket i Stockholm, Birgit og Peter Sawyer, Norman Spencer og Marie Stoklund. Samarbeidet er kommet i gang og fungerer bra.

I tillegg ble det etablert rutiner for bibliografisk samarbeid med følgende instanser: Nordic Archaeological Abstracts (Arkeologisk museum i Stavanger), International Medieval Bibliography (The School of History, The University of Leeds) og Bibliographie linguistique/Linguistic Bibliography (The Hague; Permanent International Committee of Linguists). Vi takker varmt for hjelpen.

De personlige abonnentene på meldingsbladet ble i år oppfordret skriftlig til å meddele redaksjonen bibliografiske opplysninger. Redaksjonen vil fortsette denne praksis og sende ut brev til abonnentene hver vår.

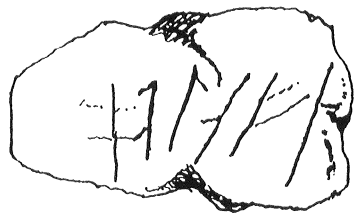
Redaksjonen

ARBEJDET VED RUNOLOGISK-EPIGRAFISK LABORATORIUM, KØBENHAVN

NYFUND FRA FÆRØERNE

Leirvík-stenen fra Uppistovubeiti i Leirvík på Eystroy, Færøerne, har nummer SNR 4815/127 i Føroya Fornminnis-savn. Den lille basaltsten blev fundet 1989 under arkæologiske undersøgelser af tidlige bygningsspor, som stenen dog ikke direkte kan knyttes til. Det er også muligt, at den kan stamme fra den middelalderlige kirke-tomt, "i Bønhústoft", en 80-90 m ovenover fundstedet (i følge oplysninger fra Símun V. Arge, Føroya Fornminnis-savn). Jeg fik lejlighed til at undersøge stenen i Hoyvík i august 1990. Den uregelmæssigt formede sten måler ca. 30 x 50 x 18 cm; på langsiderne over og under runerne findes et par mærkelige trekantede fordybninger. Indskriften består af 5 runer og indledes med et kors, tilsyneladende med to tværarme, hvoraf den øverste dog står meget svagt. Runerne er ujævnt og ikke særligt omhyggeligt hugget, tilsyneladende skødesløst anbragt. De er fra knap 11 til 16 cm høje. Indskriften kan være fuld-stændig, det er vanskeligt at afgøre, om der er en brud-kant efter den lidt usikre r-rune:

† † † † † Ólafr, helgenkongen eller et almindeligt mandnavn. Indskriften er formentlig middel-alderlig, det kan have været en bygnings- eller en gravsten.

ARBEJDET

Der var ingen danske nyfund i 1990. Ud over de almindelige opgaver i forbindelse med Runologisk-epigrafisk Laboratorium har jeg i 1990 arbejdet med en oversigt over de grønlandske indskrifter samt med Malt-stenen og Udby-indskriften.

Museumsinspektør Marie Stoklund
Runologisk-epigrafisk Laboratorium
Nationalmuseet, København

**DIE RUNENARBEIT AM SEMINAR FÜR DEUTSCHE PHILOLOGIE
(ARBEITSSTELLE: GERMANISCHE ALTERTUMSKUNDE), GÖTTINGEN**

NEUFUNDE 1990

Neufunde für 1990 wurden nicht bekannt. Bereits seit längerem gehobene Knochenstücke mit Runeninschriften aus der Stadtgrabung Schleswig (dabei auch Fragment eines Fingerrings aus Bernstein mit Runen) und aus Oldenburg (in Holstein) wurden von Peter Pieper in einer Photodokumentation festgehalten. Das Ergebnis der Bearbeitung wird im nächsten Heft von Nytt om runer vorgestellt werden.

FORSCHUNGSARBEITEN IM BEREICH DER RUNOLOGIE

Im Jahre 1990 konnte wegen zweier längerer Auslandsaufenthalte nicht kontinuierlich runologisch gearbeitet werden. Im Vordergrund standen die Druckvorlagen der in Nytt om runer 5-1990 (1991) S. 9 unter 1.-3. genannten Beiträge, dazu kam der Artikel "Fupark" (Reallexikon der Germanischen Altertumskunde). Der Artikel "Zeichenkonzeptionen im germanischen Altertum" für das Handbuch der Semiotik wurde in verschiedenen Entwürfen erprobt. Eine Auseinandersetzung mit den runologischen Arbeiten von Richard L. Morris mündete in einer Rezension seines Buches Runic and Mediterranean Epigraphy (1988).

Prof. Dr. Klaus Düwel
Seminar für Deutsche Philologie
der Universität Göttingen

RUNENINSCHRIFTEN IN LATEINISCHER SPRACHE

Es liegt die Magisterabhandlung von Karin Ertl vor: "Runen und Latein: Untersuchungen zu den skandinavischen Runeninschriften des Mittelalters in lateinischer Sprache" (Göttingen 1991), 110 Seiten. Eine verkleinerte Xerokopie dieser Arbeit kann zum Selbstkostenpreis (DM 6,-) plus Porto bestellt werden bei: Klaus Düwel, Seminar für Deutsche Philologie, Humboldtallee 13, D-3400 Göttingen.

A NEW RUNIC INSCRIPTION FROM NORFOLK

A seventh-century runic inscription has been found on an Anglo-Saxon brooch excavated from a cemetery site at Harford Farm, Caistor-by-Norwich, Norfolk. The cemetery site lies about one mile from the Caistor-by-Norwich cremation cemetery from which the well-known rune-inscribed astragalus comes, and was professionally dug by the Norfolk Archaeological Unit. The inscribed brooch comes from grave 11.

The brooch is of a familiar type: a composite brooch, examples of which are known mostly, but not exclusively, from Kent. A corpus and study of this brooch-type was published in 1975 by Richard Avent (Anglo-Saxon Garnet Inlaid Disc and Composite Brooches, British Archaeological Reports 11, Oxford). Significant parallels to the design of the Caistor-by-Norwich brooch can be found on a composite brooch from Ixworth, Suffolk (a cross formed of filigree wire and garnet settings, corresponding to a pair of superimposed crosses on the face of the Caistor-by-Norwich brooch, and the form of the rim), and Milton, near Abingdon, Oxfordshire (filigree zoomorphic ornament in Germanic Style II in the panels between the arms of the crosses). Manufacture of the Caistor-by-Norwich brooch in East Anglia is, therefore, a possibility. The brooch has also been repaired with gold patches in two places on the front. Analysis of the fineness of the gold both in the original brooch face and in the repair patches should be able to confirm whether or not both repairs were carried out at the same time and to provide estimates of the dates both of original manufacture and of repair (cf. John Hines, "The Runic Inscriptions of Early Anglo-Saxon England", in A. Bammesberger and A. Wollmann, eds., Britain 400-600: Language and History [Heidelberg: Carl Winter Universitätsverlag, 1990], pp. 447-48 and ref.), the latter being a matter of considerable importance in respect of the runic inscription. It is hoped that such analysis will be undertaken by the British Museum laboratory. On such a basis, Avent reports estimated dates of 613-29 for the Ixworth brooch

and 629-39 for the Milton brooch. A safe provisional date-range for the manufacture of the Caistor-by-Norwich brooch is c. 610-50, more likely towards the later end of that range than the earlier.

The runic inscription is on the back-plate of the brooch along with two panels of incised animal ornament in Germanic Style II and an applied anchorage and catch for the pin. The runic inscription is carefully placed alongside one of the panels of animal ornament and runs from the back-plate of the brooch on to the pin-anchorage, with at least one further rune on the back of the head of the pin itself. It is impossible to tell by eye whether or not the incised ornament and the inscription are contemporary, but laboratory investigation with a scanning electron microscope should tell whether or not different inscribing tools were used for these. The main inscription is remarkably legible and comprehensible, with only one rune, a g on the edge of the pin-anchorage, being slightly damaged and unclear. The inscription reads from left to right (scale 1:1):

luda:giboetæsigilæ

manifestly: 'Luda repaired the brooch'. Luda is a recorded Old English masculine personal name, and giboetæ is the predictable form in a runic inscription of this date of the 3rd person singular preterite of the verb recorded in later Old English as gebētan 'to repair'. The form sigilæ is just slightly unusual in its ending -æ, which as an accusative singular inflection is that of a strong feminine noun, but a strong feminine sigel is recorded in Toller's Supplement to Bosworth and Toller's An Anglo-Saxon Dictionary beside the more familiar neuters sigel and sigle. Only one rune on the back of the pin-head is legible, an asc-rune. Traces of what appear to be two more runes can be made out there, but they are impossible to identify.

John Hines, School of English Studies,
University of Wales, Cardiff, Wales

NEW RUNIC FINDS FROM BRANDON, SUFFOLK

Three objects bearing Anglo-Saxon runic inscriptions were discovered during excavation of the settlement site of Brandon, Suffolk, in the 1980s. The rich site, whose artefacts indicate high social status and strong ecclesiastical ties, is broadly dated to the Middle-Saxon period, AD 600–900 (see R. D. Carr, A. Tester & P. Murphy, "The Middle-Saxon Settlement at Staunch Meadow, Brandon", *Antiquity* 62 [1988]: 371–77 and references). Besides the runic finds, there was a small gold plaque from the late eighth or early ninth century which bears a representation of St John the Evangelist, and the Latin text in Anglo-Saxon capitals: *SĪS|EVA|N|GE|LI|ST|A|IO|HA|NNIS*. It was evidently made by a goldsmith with an intimate knowledge of manuscript practice.

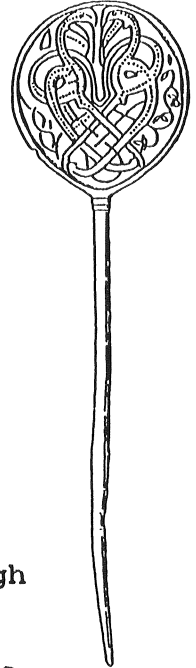
The first runic inscription is cut on a silver disc-headed pin. The head, measuring 35 x 31 mm, is pierced with a small hole at one edge, indicating that the pin is one of two or more that would have been linked by a chain. The front is gilded, and bears zoomorphic decoration, incised and inlaid with niello, also suggesting the late eighth or early ninth century. On the back the beginning of a fuporc is scratched into the silver with a sharp point:

fuporcjwhnij

ipxs[...]

The characters are between 5½ and 8 mm high and stand out clearly. After *s* are traces that suggest up to five further runes have been scratched out (although Professor Page disputes this, seeing instead only a rough zig-zag pattern). Stopping at sixteen characters may indicate familiarity with the ættr, but there is no division between

w and h. It is tempting to speculate that the fuporc may have been completed on the linked companion piece.

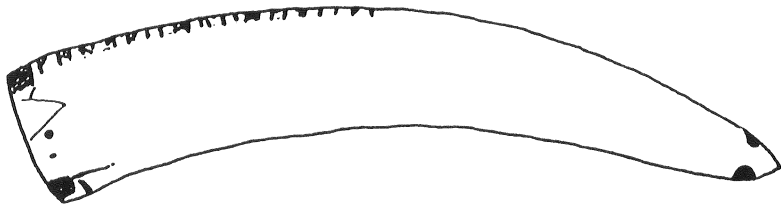
This is only the second known epigraphical fuporc, after that of the Thames scramasax (discounting the sequence fup on the ring from London, reported in Nytt om runer 4 [1989]: 12). It has one particular similarity with all manuscript fuporcs: the twelfth rune j has the form ϕ . This rune has not previously been found in inscriptions (the scramasax having a form +). The so-called epigraphical variant \mathfrak{J} , \mathfrak{J}^* , uniquely stands in place of the expected g. In manuscript fuporcs this character is sometimes found amongst the additional runes at the end of the row with the name ior/iar. It stands for g in several manuscript alphabets, and is (intelligibly) attested in two Anglo-Saxon inscriptions and one from Frisia (see René Deroles, "Some New Runes and the Problem of Runic Unity", in Runor och runinskrifter [Stockholm: Almqvist & Wiksell Int., 1987], pp. 55-66). The Brandon pin s is \mathfrak{S} , as in several other inscriptions and occasionally in manuscripts. The other forms are the usual Anglo-Saxon types. The i has an arm to its right, presumably a slip and perhaps a partial dittograph of the n.

The second inscription is on the surviving half of a broken pair of silver tweezers, probably of the eighth or ninth century. The fragment is just 20 mm long, the width tapering from 8 to 4 mm. Runes and framing lines are inscribed and inlaid with niello:

This is a common Old English male personal name. The runes are carefully seriffed, and decrease in height from 4 to $2\frac{1}{2}$ mm, the tapering accounting for the difference in form of the two d-runes. The linguistic form is an Anglian one, lacking the broken diphthong that would be found in a West Saxon and Kentish Ealdred.

The third text is incised on the tine (sharp end) of a red-deer's antler. The tine is curved, about 130 mm long.

At the open end (diameter 20 mm) two deep notches have been cut and there are two small holes filled with copper or a copper-alloy. The features seem to indicate the attachment of some kind of tang, and the wear on the bone is consistent with the suggestion that the tine was the handle of, perhaps, a short knife. The runic inscription runs left to right along the top ridge, from near the edge of the wide end towards the point:

𐀀𐀃𐀆𐀇𐀉𐀊𐀋𐀌𐀍𐀎𐀏𐀐𐀑𐀒𐀓𐀔𐀕𐀖𐀗𐀘𐀙 wohswildumde??ān

The runes are all about 4 mm tall and quite roughly formed, necessarily so on the pitted and rough surface of the antler. After the second *d* the surface is particularly worn. Plenty of room remains, so there is no obvious reason for the final ligature.

The text is clearly: wōhs wildum dēoran 'grew on a wild animal'. The supplied *o* and *r* are consistent with the visible remains, and the collocation of wild and dēor (also as a compound wild(d)ēor) is common in Old English. There are two linguistic oddities: the preterite wōhs is the expected historical form, where Old English usually has wēox, with an analogically introduced diphthong. The dative inflection -an suggests a weak masculine dēora (otherwise found only as a possible personal-name element in place-names) beside the familiar strong neuter dēor. Whether this could reflect a semantic distinction between specific 'deer' and general 'animal' is hard to say.

A close parallel to this banal inscription is the Norse text on an antler from Viking Dublin, which begins hurn: hiartaR 'hart's horn'. From England we can, perhaps, compare the Caistor-by-Norwich astragalus, if that text is

to be interpreted 'roe-deer'. For the Brandon piece it could tentatively be proposed that the unexpressed subject, and consequent possible personification, suggests a link with Anglo-Saxon riddle tradition.

David Parsons
Corpus Christi College, Cambridge

NORTHUMBRIAN MINISYMPOSIUM

The annual "minisymposium" of 1990 was held in England from 3 to 10 April under the direction of Chris Fell and Ray Page. We welcomed field-runologists from Norway, Sweden and Denmark, as well as from such outlying parts of England as London. The symposium was designed to show Scandinavian runologists something of the richness and variety of the English runic material, its links with the Anglo-Saxon non-runic epigraphical tradition, and in the north-west, with Norse. The meeting opened in the austere surroundings of Corpus Christi College, Cambridge, where the Librarian showed some of the College's runic manuscripts and Mr Mark Blackburn displayed the Anglo-Saxon runic coins of the Fitzwilliam Museum. It then moved to the luxury of Slingsby Hall, near York, from where we travelled over Northumbria visiting sites of interest: in the West Riding of Yorkshire to see Thornhill, Kirkheaton and Collingham; in North Yorkshire to Kirkdale, Great Edstone, Hackness and Whitby; in the north-east to Hartlepool, Durham (St Cuthbert's coffin), Newcastle (Alnmouth, Falstone), Lindisfarne and Chester-le-Street; to the north-west to Bridekirk, Dearham, Carlisle and ending with the great crosses of Bewcastle and, over the Scottish border, Ruthwell. Chris Fell and David Parsons read papers on different aspects of the English and Norse traditions.

Ray Page
Corpus Christi College, Cambridge

A NEW RUNIC INSCRIPTION FROM WIJNALDUM, FRIESLAND

A golden pendant was found autumn 1990 by an amateur archaeologist using a metal-detector in or on the terp of Wijnardum, Friesland. The type of pendant is known from grave-finds in Germany (Thalmässing) and northern Italy (Nocera Umbra). The German archaeologist Professor Joachim Werner has published similar pendants in: Münzdatierte austrasische Grabfunde (Berlin/Leipzig, 1935), Tafel 15 and pp. 90, 53, 75. It appears the kind of pendant is Lombardic. On the back a runic inscription is scratched:

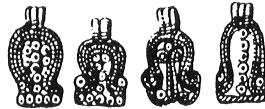
This reads, as I see it: hiwi 'mater familias'. See for interpretations of this word Klaus Düwel's publications on the inscription on the Meldorf fibula, for instance: "The Meldorf Fibula and the

Origin of Runic Writing," Michigan Germanic Studies 7 (1981) pp. 8-14. The pendant is now in the possession of Jan Zijlstra in Leeuwarden.

Jan Zijlstra's sketch
of the pendant (1:1):

Pendants from Thalmässing
in Werner 1935, Tafel 15 (1:1):

Tineke Looijenga, Eeldersingel 22,
9726 AR Groningen, The Netherlands

P.S. In 1988 the Fries Museum in Leeuwarden acquired a runic sceatta from the æpa/epa series. It was found in Midlum, a village on the terp near Harlingen.

Tineke Looijenga

ARBEIDET VED RUNEARKIVET, OSLO

NYFUNN 1990

A325 står på et steinfragment funnet på øya Bru i Renesøy kommune ved Stavanger. Steinen ble lagt til side av eieren av gården Bru da en låve ble revet i 1988, og i 1990 ble den hentet inn til Arkeologisk museum i Stavanger (AmS aks.nr. 1990/93). Stein til låvens grunnmur og fjøsvegg kom i 1880 fra ruinene av middelalderkirken som stod på stedet, og blant steinene som ble lagt til side, var profilert kleber, vel fra kirkeportalen. Runesteinsfragmentet, som måler ca. 96 x 46 x 11–20 cm, er en øyegneis, som ikke finnes på Bru; den kan komme fra et brudd på Fjøløy. Innskriften står på den ene smale langsiden og er rundt 70 cm lang med gjennomsnittlig 11 cm høye runer. Mot slutten er nederste del av runene tapt ved en større avspalting, og de siste runene er i tillegg sterkt forvitret. Det ser ut til å være rester av et ornament etter runene.

Dette kan leses: skalti:raisti:kriþi??a, Skáldi reisti kr/-gr...... Skáldi må være et ellers ukjent, svaktbøyd manssnavn 'Skalde', sannsynligvis dannet til tilnavnet skáld (jf. N239 Stangeland: Forbjørn skáld). Det formelpregede uttrykket med verbformen 'reiste' kan ha hatt et objekt som fortalte hva steinen var, men til tross for en mistanke om at det kunne dreie seg om et kors, er det vanskelig å lese krusþin(s)a 'dette korset' ut av restene av runetegnene. Bruddflatene passer heller ikke sammen med antakelsen om at steinen var del av et stort kors. En vurdering av sammensatte ord i norrønt med gríð- 'fred' som første element fører ikke til noen akseptabel tolkning av de siste 8 runetegnene, og heller ikke akk. pl. grípi 'verdisaker'. Avslutningen kunne eventuelt være et tilnavn til Skalde, f.eks. Griðkona.

B659 og B660 kommer fra Dreggsallmenningen 24-26 på Bryggen i Bergen, dvs. tomten hvor Katarinahospitalet stod på 1200-tallet. De ble funnet på nordsiden utenfor ruinene av hospitalet og dateres arkeologisk til ca. 1200.

B659 står på et bearbeidet trestykke (BRM 237/12218). Det er rektangulært, 79 x 24-25 mm, og er 6-7 mm tjukk. Den ene enden er avrundet, og det er et hull ved denne enden. Stykket kan ha vært en amulett. Det er skrifttegn på begge sider (1 linje og 2 linjer). Tegnene er en blanding av runelignende tegn, latinske bokstaver, tilsynelatende arabertall o.l.; de gir absolutt ingen mening.

B660 står på en kvist med en krumning i den ene enden (BRM 237/12219). Kvistens tverrmål er for det meste 17-19 mm, men er 24 mm på det tjukkeste i den krumme enden og ovalt 16 x 10 mm i den andre. Den er 320 mm lang, avskåret i begge ender og med en tilspikket skriveflate ca. 205 mm lang. Pinnen var brukket i to ved oppgravningen, og bitene er 242 og 80 mm lange. Det er to innskrifter, ristet fra hver sin kant mot midten av skriveflaten. A-innskriften leses: aspiørg:hitpæstaparn: Ásbjørg, hit besta barn 'Asbjørg, det beste barnet'. Den punkterte brunen er her brukt for /b/, ikke /p/. B-innskriften har et par uvanlige tegn og gir ikke mening; r. 2 er skadet ved at bruddet går over den formodede staven. Det kan leses: øuratAr rAnæ, med et lite avspikket parti midt i, tegnet þ translitterert A, og r. 6 ř opp ned(?). Første tegn kan være speilruner av þ eller tegn for diftongen ey. (Innskriften er trykt av Karin Fjellhammer Seim i ARKEO: Nytt fra Historisk Museum i Bergen 1990:2 s. 32, men fordi overflaten ennå ikke var blitt rensket, leste hun begynnelsen av a-innskriften som aspiør??s... og foreslo utfylling av dette til Ásbjørn es 'Asbjørn er'.)

Rettelse/tillegg: Etter at A322 Oslo ble trykt i Nytt om runer 5 - 1990 (1991) foreslo Vésteinn Ólason en annen og mer sannsynlig tolkning av første del av den grove inn-

skriften på b-siden. Ordet óskeyndr, som ellers bare er kjent som tilnavn på én person og forklart som 'skjoldløs' utfra en antatt sammenheng med det poetiske ordet skaun 'skjold', forekommer der, og begynnelsen ble oversatt: 'Ole er uskjoldet/skjoldløs ...' Men en islending som hører ordet, tenker umiddelbart på óskeindur 'som ikke har tørket seg bak', og dette passer godt inn i denne "anal-diskurs". Etymologien for skeina som er foreslått i Ásgeir Blöndal Magnússons Íslensk orðsifjabók (1989), støtter denne mulige tolkningen, bl.a. gjennom sammenligning med færøysk skoynisoppur/skeinisoppur 'dopapir'. B1 kan da oversettes: 'Ole er utørket bak og pult i ræva.'

I 1990 ble også flere innskrifter fra nyere tid registrert. På et bergnabb på Ringkollen ved Ringkollkapellet i Buskerud (30 km nordvest for Oslo) ble navnene "Varg" og "Gorm" funnet, skrevet med eldre runer: ÞǪRΧ warg og ΧǪRǷ gorm. Bergpartiet, som har mange innrissinger, kom fram da et tre veltet og røttene tok med seg jorda som dekket grunnfjellet. Dette er en setergrend, og innrissingen kan stamme fra omkring 1900. Mange navn, årstall og tegninger er risset inn i fjellet i nærheten.

I Ringåsen noen hundre meter fra Norderhov kirke og Ringerikes Museum ble det funnet et runesteinsfragment i en gravhaug på gården Hesselberg ved grensen mot Veisten. Fragmentet er av rødbrun sandstein fra Ringerike, har en trekantet form og måler 32 cm ved basis og 67 cm til spissen; tjukkelsen varierer fra 7 til 29 cm. Runene, som er 4-6 cm høye, står på bredsidene og leses nedenfra oppover: HRIÞΧNR / ʒIXMRʒM / MRǪ↑ hringur / siger-sæl / drot 'Hringur seiersæl drott' ("kong Ring" var eponymet for Ringerike og Ringåsen). På motsatt side står: ΧRÞMΧMÞR grndgsewar, muligens 'grense var'. Steinen kan ha vært satt opp omkring 1900 av en spesielt runeinteressert person for å markere grensen mellom gårdene.

Fra Indre Kvalvik (Mjøstøl) i Ullensvang, Hardanger, ble en runeinnskrift rapportert til Karin Fjellhammer Seim. Runene står på en bjelke i et hus på gården og er 5-7 cm høye. Innskriften har to deler, 8 cm og 56 cm lang, med et mellomrom på 14 cm. Det står: ƒ.ǪǪ: þ.ϕϕV.Ǫ.VII:Y

*Υβ↓↓φφV||, dvs. o.ik,ϑ: β.xxv.i.β.vii:m*mpcccxxvii eller 'O(la) J(onson) K(valvik) ϑ: D(en) XXV. i d(en) VII. m(åned), MDCCCXXVII'. Seim har identifisert risteren, sikkert riktig, som en mann med dette navnet fra Indre Kvalvik, født i 1799; han førte opp et hus på Mjøstøl og fikk i 1827 sitt første barn. Tegnet etter initialene kan være et bumerke.

Fra Bjørnvasslia i Oppdal, Sør-Trøndelag, fikk Jan Ragnar Hagland rapportert en runeinnskrift. Den står på et uregelmessig tilskåret trestykke ca. 35 x 11 x 2 cm med ukjent funksjon, funnet i en verktøykasse. Årstallet 1822 er risset med arabiske tal på den ene siden, og samme årstall står med runer på den andre siden: Υβ↓↓φφ||.

ARBEIDET

Hovedprosjektet for 1990 var avviklingen av "The Third International Symposium on Runes and Runic Inscriptions" (se særskilt rapport s. 22-25 i bladet).

Under to lengre opphold i USA våren 1990 ble kapitlene om tiden fram til ca. 1350 skrevet til en norsk litteraturhistorie på engelsk. Runeinnskriftene er trukket sterkt inn der. Bindet kommer ut i 1993 i 5-bindsserien "Histories of Scandinavian Literature". Ellers ble registrene til Norges Innskrifter med de yngre Runer bd. VI skrevet.

Feltarbeidet i 1990 ble igjen konsentrert om runeinnskriftene i Valdres, og flere av innskriftene i Borgund stavkirke ble også undersøkt på nytt. Informasjonsark eller informasjonsskilt ble laget til eller satt opp ved: N7-8 Skjeberg kirke, N63 Granavollen, N84 Vangsteinen, N85-89 og N564 Høre stavkirke og N209-10 Oddernes.

Runesteinen ved Oddernes kirke, Kristiansand, ble flyttet inn i våpenhuset. Før flyttingen ble innskriften på breidsiden vasket og lest (N209): aftpuriniripsunistainsa, dvs. at den ukjente Neridssønn het faktisk Tore.

Førstekonservator James E. Knirk
Runearkivet, Universitetets Oldsaksamling

ARBETET VID RUNVERKET, STOCKHOLM

NYFYND 1989 OCH 1990

I januari 1990 fick Runverket meddelande om ett nyfynd vid Berga i Ununge socken i Uppland. Runstenen, som är av ljus granit, mäter 220 x 70 cm. Inskriften lyder: --
raisti*stainþinsa*iftiRsbraka*sun---??i*kuban ... ræisti
stæin þensa æftiR Spraka, sun ... goðan '... reste denna sten efter Sprake, ... gode son.' Inskriftens början är bortflagad. I det skadade partiet mellan sun och kuban skulle man vänta sig att pronominet sin stått. Men avflagringen bör ha rymt åtminstone 5 runor, och första runan efter skadan är i, vilket knappast kan vara avslutningen på ett pronomen/personnamn i genitiv. Mansnamnet Spraki är känt från ytterligare två uppländska runinskrifter, U 600 och U 1012. (Om namnet se U 1012.)

I februari 1990 återfanns runstensfragmentet U 434 i Husby-Ärlinghundra kyrkas bogårdsmur. Stenen låg med ristningsytan neråt i det nordvästra hörnet av muren, på den plats Dybeck beskrivit. Inskriften är: --t*kiara*uf--.

Ett annat återfunnet runstensfragment är en del av Sö 115, Stenkvista socken, senast omtalat i Peringskiölds Monumenta (1686). I juli 1990 påträffades det i en åkerkant. Inskriften är mycket nött och svårläst: --auk:
þua?---?---?????????þuoti:li??ultie?---faþur???

I april 1990 hittades en runsten i samband med vägbygge nära Arlanda flygplats norr om Stockholm. Stenen var något skadad, så en mindre bit av texten saknas. Den mäter 166 x 173 cm och står nu rest i en av inrikeshallarna på Arlanda. Inskriften lyder: *kunar:aukbiurn:auk*þurgrimr*
ra---tain:þina:atþurst---*brupursin:isusaustr:taupr*m---
ari*auk*karþ---upisi Gunnarr ok Biorn ok Þorgrimr ræistu
stæin þenna at Þorstæin broður sinn. Es vas austr dauðr
me[ð Ingv]ari. Ok gærðu [br]o þessi. 'Gunnar och Björn och Torgrim reste denna sten efter Torsten, sin broder. Han blev död österut med Ingvar. Och de gjorde denna bro(?)' Den nyfunna runstenen är den östligaste av Ingvarsstenarna. Rekonstruktionen av inskriftens slut är något osäker. Sannolikast är dock att texten omtalar ett bro-

bygge. Vid arkeologiska undersökningar intill fyndplatsen påträffades en grusväg.

I samband med arkeologiska utgrävningar i Sigtuna har 20 runristade föremål påträffats under 1989-90. De här redovisade fynden har påträffats i lager som preliminärt daterats till 1000-, 1100- och 1200-talen. 13 kommer från kvarteret Trädgårdsmästaren. (Av dessa är inskrifterna på 2 ben och 1 sandstensskärva ytterst fragmentariska; de är därför inte medtagna här.)

Fynd 9569 är en tillformad benbit, 12 cm lång och med ena sidans kant fint vågformad. Den bär inskriften inþi, som inte ger någon språklig mening.

Fynd 11901 är ett 9,5 cm långt avbrutet revben. Det har runor ristade på båda sidor: a) þurli, b) ?a??*fyrt*ulr?--. På b-sidan är endast nedre hälften av runorna bevarad. þurli torde vara ett sammansatt mansnamn med förleden Þor-. Efterleden li är svårare att genomsöka. Det finns några i runinskrifter belagda mansnamn på -li (se t.ex. Vg 45, Sö 48, Sö 96), alla utan säker tolkning. þurli skulle eventuellt också kunna vara en kortform Þorli till t.ex. Þorlæifr. Inskriften på b-sidan är så skadad att den inte kan ges någon säker språklig tolkning.

Fynd 13589 är ett tunt, ca 5x4 cm stort kopparbleck med ristade tecken i parallella rader på båda sidor. Några är runliknande, men merparten är odefinierbara. Det rör sig alltså om en s.k. förment runinskrift.

På en vackert snidad bysantinsk dubbelkam av elfenben, fynd 14057, finns de 4 runorna kunt på ena kanten. Mansnamnet Knutr utan nominativändelse och med omkastade runor är en tolkningsmöjlighet. Runorna kan också utgöra början av ett namn med förleden Gunn-, t.ex. Gunn-diarfr eller Gunn-dis.

Fynd 15335 är ett fint tillformat runt, mot fästet avsmalnande skaft av horn, 7 cm långt. Det har försetts med 3 runinskrifter, den tredje, c, ristad med stavlösa runor. Inskriften är: a) fuporkhniastbml, b) fuporkhniastbmlR, c) burkaanaikþinakupusuttriti. I den första fupark-inskriften fick den sista runan, R, inte plats; den finns dock med på den andra. Båda radernas m-runor är stung-

na. Inskrift c är placerad mellan de båda fubark-inskrifterna och har ramlinjer gemensamt med dem. Vid nedre ramlinjen mellan de båda a-runorna (r. 5-6) finns ett mycket svagt lodrätt streck, 3-4 mm långt; om det skulle vara en runa måste den läsas som h. Ca 5 mm till höger om sista runan finns ett litet streck uppe vid ramlinjen som eventuellt skulle kunna vara l. Avståndet till den föregående runan är dock påfallande stort och linjen är mycket svag och tunn; sannolikt är det inte någon runa. Inskriften med stavlösa runor inleds med all sannolikhet av ett namn burka följt av satsens predikat a. Personnamnet Borga är sannolikt en kortform av något namn på Borg- eller -borg. naikl torde vara beteckningen på föremålet som suttit fäst vid skaftet och þina þenna en bestämning till detta. Av pronominet form att döma är naikl ett maskulint ord, men vad det kan beteckna för verktyg är svårt att veta. Ett ord besläktat med 'nagel' skulle passa bra med runföljden naikl, men något sådant ord, som betecknar ett verktyg man kan sätta i ett skaft, har inte låtit sig uppspåras. kupusutr skulle kunna vara ett maskulint personnamn. Någon belagd nordisk efterled -sut(t)r eller -sundr har inte stått att finna. I Sigtuna-materialet kan dock även frisiska eller slaviska namnleder tänkas ha varit i bruk. Ett välbelagt inhemskt namn får man om man förutsätter en felristning ┘ i stället för ┘, nämligen mansnamnet kupumutr Guðmundr, med inskott av ett extra u. Det avslutande riti skulle kunna vara en felskrivning för risti 'ristade'. Den med stavlösa runor avfattade texten skulle då kunna ges den osäkra tolkningen: Borga a naikl þenna. kupusutr ris-ti(?) 'Borga äger denna naikl. kupusutr ristade(?)'

Fynd 17408 är ett 11 cm långt avbrutet revben med de 5 runorna ᛝiunia inristade. Möjligen återger detta ett namn i nominativ följt av a 'äger'. Man skulle då få en inskrift som ansluter till den förhållandevis vanliga kategorin "äger-inskrifter". Det är dock ytterst tveksamt om det avbrutna revbenet varit ett föremål, som någon velat förse med en ägar-markering. Den avbrutna inskriften kan inte ges någon säker tolkning.

På båda sidor av ett 7,5 cm långt avbrutet revben, fynd 17736, finns inristade runor: a) raþnuenþu--, dvs. 'Tyd

nu, och du ...', och b) **rfri** (eller **romi**). Benet är kapat och inte avbrutet till vänster om r-runan på a-sidan, som alltså har varit inskriftens första runa. Texten har fortsatt på den avbrutna delen av benet. Det kan inte ges någon tolkning av inskriften på b-sidan.

Fynd 19422, ett 13 cm långt avbrutet revben, har försetts med runorna **fuko**. Första och sista runan står ett stycke från brottkanten, så det har troligen inte funnits några ytterligare runor.

En nål av ben, fynd 21187, har en hålförsedd platta upp-till. Nålen är 120 mm lång och plattans största bredd är 32 mm. Sex runor, **nuþRpu**, har skurits in på den tunna plattan. Inskriften ger ingen omedelbar språklig mening.

Fynd 22145 är ett 25 cm långt revben. Dess båda sidor bär inskrift med tydligt ristade runor. Framsidans inskrift lyder: a) **kunukr:iaR:matr:bestr:han:afmest:han:iaR:þekili**, dvs. 'Kungen är frikostig med mat, han är rikast (f=fe), han är täckelig.' Baksidans inskrift lyder: b1) **mari:selti-rif:afemest**, dvs. 'Mar(r)e(?) gav benet; han är rikast', b2) **aff** och b3) **asa**. Det är ovisst hur inskrift b2 skall tolkas, b3 kan förstås som kvinnonamnet Asa, om det helt enkelt inte är en lek med runor. Fyndet har ännu inte fått någon precisare arkeologisk datering, men runformerna pekar snarast på 1000- eller 1100-talet.

I kvarteret Ödåker i Sigtuna har man funnit ett föremål med runor, fynd 1. Det är ett 9 cm långt revben, avbrutet i båda ändar, med runor ristade på båda sidorna: a) **fastlaugfikir:ok:kola**, b) **rif:nauts**. Brottkanterna är långt från första resp. sista runorna, och inskriften är alltså fullständig. **fastlaug** är kvinnonamnet Fastlaug 'Fastlög'. **fikir** kan tolkas som 'finger' och vara ett tillnamn till Fastlög. **kola** kan stå för Kolla och vara ett kortnamn till något (kvinno)namn på Kol-. Inskrift a skulle då lyda 'Fastlög Finger och Kolla'. **rif** är 'revben', och **nauts** kan tolkas som genitiv av 'nöt, nötkreatur'.

I kvarteret Urmakaren i Sigtuna har man funnit 6 runristade föremål. På fynd 4581, en endast 3 cm lång bit av ett revben, har runor ristats på båda sidor. Inskriften lyder: a) **t-þukkiR-m**, b) **iku þ**. Runinskriften på a-sidan begränsas av en övre ramlinje. Nertill går runorna mot benets

kant. þukkiR kan stå för mansnamnet ÞorgæiRR med utelämnat r. Bindrunan ꝛ úk bör då läsas som enbart u och förstås som en korrektion: ristaren har först skurit en k, upptäckt sitt misstag och rättat den till ett u för att därefter rista k. På b-sidan är det ett avsevärt avstånd mellan u och þ; iku kan vara kvinnonamnet Inga i oblik form, men det är ytterst osäkert. De andra 5 runfynden, 3 stenskärvor och 2 benbitar, har ytterst fragmentariska runrester.

Vid en arkeologisk undersökning 1990 i kvarteret Rådhuset i Skara påträffades 4 benbitar med medeltida runinskrifter; alla 4 har runor på båda sidor. Fynd 36 är ett 65 x 16 mm stort revben med inskriften: a) --?nlkistil·lai, b) --?:lai:kistil:mi--. Fynd 37, ett 108 x 20 mm stort revben, bär ristningen: a) fupork?--, b) an?a?astsipot?. På ett 170 x 28 mm stort revben, fynd 38, finns inskriften: a) --stau·niþir·ok·raþ·runur·si, b) raþ. Fynd 342 är ett 125 x 45 mm stort benstycke med följande runor: a) ?????? hbbhmbhhbbbbb, b) s??.

Vid arkeologiska undersökningar i Kungahälla i Västergötland 1990 påträffades resterna av en kam i toppen av ett kamavfallslager. Den bevarade delen, som är ca 18 cm lång, utgörs huvudsakligen av skaftet. På båda sidor finns svaga, tunna ristade linjer, av vilka några kan identifieras som runor. Någon språklig mening är inte möjlig att få ut.

I samband med arkeologiska undersökningar i kvarteret Linnea i Västerås 1988 påträffades ett fint tillformat skaft av trä, 15 cm långt. Skaftet kan, utifrån det fyndlager det påträffades i, dateras till 1200-talets början. En 5 cm lång runinskrift upptäcktes på ena sidan i samband med konserveringen. Ristningen börjar i skaftets tjockare bakända, någon cm från hålet. Runhöjden varierar från 15 till 5 mm: fuporkhni.

I kvarteret Hertigen i Söderköping i Östergötland påträffades som lösfynd ett tennlock med 9,5 cm diameter. Runverket fick vetskap om fyndet 1989. På undersidan finns tre runor inristade, fupþ, troligen början på fupark-en.

Avdelningsdirektör Helmer Gustavson
Runverket vid Riksantikvarieämbetet

THE THIRD INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON RUNES AND RUNIC INSCRIPTIONS IN VALDRES, NORWAY, 8-12 AUGUST 1990

The Third International Symposium on Runes and Runic Inscriptions was held during the summer of 1990 in Valdres, Norway, and a total of 56 researchers from 12 different countries attended. The national distribution of participants was as follows: 14 from Norway and 14 from Sweden, 6 from Germany (1 from earlier East Germany), 5 each from the Netherlands, England, and the U.S.A., 2 from Denmark and 2 from Italy, 1 each from the U.S.S.R., Switzerland and Wales.

24 papers were discussed. All except for one of the papers had been distributed to the participants several months prior to the conference, and thus the time could be devoted mainly to discussion rather than to the presentation of the papers. Two respondents had prepared comments for each work. Although there were some initial difficulties, the procedure worked well and led to much meaningful discussion. There was a consensus that future runic symposia should use a similar system.

The section groupings and the papers were as follows:

Methodology:

Michael P. Barnes: "On Types of Argumentation in Runic Studies."

Judith Jesch: "Runic Inscriptions and Social History: Some Problems of Method."

Nancy L. Wicker: "Bracteate Workshops and Runic Literacy: Technical Methods for Studying the Dissemination of Inscriptions."

Inscriptions with Older Runes I:

Klaus Düwel: "Latin and Runic Inscriptions in the Early Mediaeval Tradition of the Continent."

Fred Wulf: "Runenmeisternamen."

Anne Haavaldsen: "Die ältesten Runensteine in Skandinavien."

Graphemic and Phonological Studies:

Terje Spurkland: "K and ꝥ: One Grapheme or Two?"

Jan Ragnar Hagland: "Runer frå bygrunnen i Trondheim og

det gamle problemet med mangel på daterte innskrifter
frå ca. 1050 — ca. 1150."

Henrik Williams: "The Non-Representation of Nasals before
Obstruents: Spelling Convention or Phonological Analy-
sis?"

Lena Peterson: "The Malsta and Sunnå Stones, Hälsingland,
Re-examined, Together with Some Remarks on the Graphe-
mic System of the Staveless Runes."

History; Frisian Inscriptions:

Birgit Sawyer: "Sigtuna — en gränsstad."

Arend Quak: "Zur Inschrift von Westeremden B" (and Ottar
Grønvik: "Zur Deutung der Inschrift von Westeremden B").

Tineke Looijenga: "A Tau Staff with Runic Inscriptions
from Bernsterburen (Friesland)."

Inscriptions with Older Runes II:

GianGabriela Buti: "Remarks on the Older Runic ek/ik-In-
scriptions."

Ottar Grønvik: "Den nye runeinnskriften fra 'Skrålbanken'
ved Udby i Sydsjælland: Nytt forsøk på tolkning."

Peter Pieper: "Imitative Kampfesmagie der Germanen nach
dem Zeugnis von Runeninschriften."

English Inscriptions:

Alfred Bammesberger: "On the Grammar of the Ruthwell
Cross Inscription."

Christine Fell: "Anglo-Saxon England: The Three-Script
Community."

Raymond Ian Page: "Runes in East Anglia."

Malt Runestone:

Marie Stoklund: "The Malt Runestone: A Reappraisal."

Thomas Birkmann: "Zum Namen uifrþur auf dem Runenstein
von Malt."

Ottar Grønvik: "Malt-steinen."

(Karen Thuesen: Maltstenen: En runologisk undersøgelse
af den sydjyske Maltindskrift.)

Amulets; The Futhark:

Elena A. Melnikova: "Runic Amulets from Old Ladoga and
Gorodishche."

Marijane Osborn: "Futhark Order, Magical Words, and the
Power of Alien Origins."

Karin Fjellhammer Seim: "Var futharken en magisk formell
i middelalderen?: Testing av en hypotese mot innskrif-
ter fra Bryggen i Bergen."

The conference was held at Grindaheim Tourist Hotel in the eastern Norwegian valley of Valdres. A large number of participants availed themselves of transportation by the conference bus from Oslo to Grindaheim. It was a positive aspect both academically and personally that everyone stayed at the same relatively small place and that the conference participants were the only ones staying there. Two days, 9 and 11 August, were spent discussing papers. On both days there were opportunities to view the runestone from Vang (N84), which is located just across the road from the hotel, and on the evening of the 11th there was a banquet.

The entire day of 10 August, which just happened to be the most beautiful summer day in Norway (or at least in Valdres) in 1990, was spent on an excursion. The first stop was Borgund stave church, where several runic inscriptions were examined. At the nearby Husum Hotel, the participants received coffee and pastry and also enjoyed a slides-presentation about Lærdal. After returning to Valdres and stopping shortly en route at the mills at Leine, the group was treated to lunch in Vestre Slidre, and then to a view of the Garborg burial field and the Einang runestone, with archeological comments by Heid Gjøstein Resi. The excursion ended with visits at Lomen stave church, where the runic inscriptions N74-75 on a wooden chest were examined, and at Høre stave church, where a new information poster about the runic inscriptions there was unveiled that day and where two of the five runic inscriptions were examined (N85 and N564). The local guides for the excursion were Ivar Aars from Leira and Jahn Børe Jahnsen from Ulnes. Materials about the runic inscriptions had been prepared and distributed ahead of time. The conference bus back to Oslo on 12 August stopped at Gran in Hadeland so that the participants could see the runestone N63 Granavollen and the "sister churches" at Granavollen.

Financial support for the conference was granted by the University Museum of National Antiquities in Oslo (who was the main organizer via the Runic Archive), the Department of Scandinavian Studies and Comparative Liter-

ature at the University of Oslo (who was co-organizer), and the Swedish foundations Letterstedtska föreningen and Clara Lachmanns Fond. In addition, travel and living expenses for researchers from the U.S.S.R. and from earlier East Germany were paid by the Norwegian Research Council for Science and the Humanities. Financial support was also granted by the municipality of Vang, the municipality of Lærdal and Borgund stave church, and the municipality of Vestre Slidre.

The publication of the Proceedings of the Third International Symposium on Runes and Runic Inscriptions in Valdres, Norway, 8-12 August 1990 is under preparation and will appear in the series Runrön from Uppsala in 1992. The volume will include most of the papers presented in Valdres in full and the remainder in summary.

James E. Knirk, Terje Spurkland,
and Eyvind Fjeld Halvorsen
Organizers of the symposium

**THE FOURTH INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON RUNES AND
RUNIC INSCRIPTIONS IN GERMANY (GÖTTINGEN?) IN 1995**

At the closing meeting of the Third International Symposium on Runes and Runic Inscriptions in Valdres, the assembled scholars accepted my offer to arrange the next symposium in Germany in 1995. The location will probably be Göttingen and the date sometime between 15 August and 15 September. Further information will appear in Nytt om runer. All subscribers to this information booklet are cordially invited to attend.

Prof. Dr. Klaus Düwel
Seminar für Deutsche Philologie der
Georg-August-Universität Göttingen
Humboldtallee 13
D-3400 Göttingen, Germany

RUNSYMPOSIUM I UPPSALA

Lördagen den 9 juni 1990 samlades på Institutionen för nordiska språk i Uppsala ett 25-tal runologer, filologer, historiker, arkeologer och dataexperter till ett minisymposium omkring ämnet "Translitterering och normalisering av de nordiska vikingatida runinskrifterna inför en framtida samnordisk runtextdatabas". Följande föredrag hölls:

- Henrik Williams, Uppsala: "Runtextdatabasen vid Institutionen för nordiska språk i Uppsala".
- Helmer Gustavson, Stockholm: "Runtextdatabasen, särskilt personnamnsdelen, vid Runverket i Stockholm".
- Michael Barnes, London: "The making of an inventory of Scandinavian runic inscriptions in the British Isles" (föredraget hölls på norska).
- Terje Spurkland, Oslo: "Runetranslitterering i et teoretisk perspektiv".
- Marie Stoklund, København: "Translitterations- og normaliseringsprincipper ved udgivelsen af Danmarks Runeindskrifter".
- Svante Lagman, Uppsala: "Normaliseringen av rungutniska inskrifter: Några synpunkter".

Idén om en samnordisk runtextdatabas väcktes vid ett runologmöte sommaren 1989 på Bornholm. Tanken var att en sådan databas skulle fungera som en nyttig och lätt-tillgänglig samling av hela det nordiska runinskriftsmaterialet, inklusive det som finns utanför Norden, till tjänst för filologer, historiker, arkeologer och alla andra som är intresserade av språkform, ordförråd m.m. under vikingatiden i Norden. Symposiearrangörernas förhoppning att föredragen skulle stimulera till diskussion och ge upphov till idéer om och förslag till hur planerna på en framtida samnordisk runtextdatabas skulle realiseras kom inte på skam. Det rådde enighet om att skapandet av en sådan databas är ett angeläget arbete, men meningarna om dess omfattning och utformning var många och delade. Deltagarna utsåg en arbetsgrupp som fick i uppdrag att formulera en projektbeskrivning vil-

ken tillsammans med ansökan om anslag skall inges till NOS-H (Nordiska samarbetsnämnden för humanistisk forskning) före den 1 juni 1991. I arbetsgruppen ingår Lenart Elmevik, Helmer Gustavson, Rune Palm och Lena Peterson (sammankallande). Gruppen gavs fria händer att välja projektdeltagare från övriga nordiska länder.

Lena Peterson
Institutionen för nordiska språk
Uppsala universitet

P.S. NOS-H avslog ansökan vid sitt möte i september. Vi låter oss inte nedslås av beskedet utan kommer att göra nya försök att finansiera projektet Samnordisk runtextdatabas.

Lena Peterson, i oktober 1991

PROJEKTET DE VIKINGATIDA RUNINSKRIFTERNAS KRONOLOGI

Forskningsprojektet De vikingatida runinskrifternas kronologi, som sedan 1986 bedrivs vid Institutionen för nordiska språk i Uppsala och senast presenterades i Nytt om runer 3 (1988) s. 16-18, har resulterat i två doktorsavhandlingar.

Den 7 juni 1990 disputerade Henrik Williams på avhandlingen Åsrunan. Användning och ljudvärde i runsvenska steninskrifter. Fakultetsopponent var docent Börje Westlund. Den 21 december samma år disputerade Svante Lagman på avhandlingen De stungna runorna. Användning och ljudvärden i runsvenska steninskrifter. Fakultetsopponent var docent Jan Paul Strid.

Avhandlingarna ingår i skriftserien Runrön och kan köpas från Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet, Box 513, S-751 20 Uppsala, till ett pris av SEK 100:- (moms tillkommer inom Sverige).

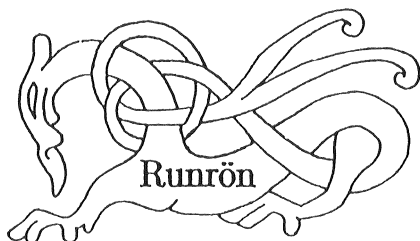
I serien Runrön är för närvarande två nya nummer under utgivning: Jan Axelson, Mellansvenska runristare. Förteckning över signerade och attribuerade inskrifter och Blandade runstudier 1, red. av Lennart Elmevik och Lena Peterson. Prospekt med beställningssedel kommer att sändas ut till bl.a. alla abonnenter på Nytt om runer.

Inom projektet är ytterligare två doktorsavhandlingar under arbete, Jan Axelsons om beteckningen av fornärvda diftonger i de vikingatida inskrifterna och Marit Ahléns om runristaren Öper.

Projektet saknar för närvarande ekonomiskt stöd, och en planerad utbyggnad av institutionens svenska vikingatida runtextdatabas, innefattande bl.a. en översyn av normaliseringen av namn och en inmatning av lägeskoordinater för samtliga runstenar (vilken skulle möjliggöra automatisk kartering), har fått skjutas upp.

Runtextdatabasen är dock även i sitt nuvarande skick mycket användbar; den ligger till grund för bl.a. Williams, Lagmans och Axelsons avhandlingsarbeten och Lena Petersons Svenskt runordsregister (1989). Den kan rekvideras till självkostnadspris från Institutionen för nordiska språk (att.: undertecknade). Databasen och applikationsprogrammen är användbara på IBM- och IBM-kompatibla persondatorer. För Macintosh-användare är det än så länge endast möjligt att konvertera textfilerna och överföra dem till något ordbehandlingsprogram för att där göra sökningar enligt detta programs egna rutiner.

Lennart Elmevik och Lena Peterson
Institutionen för nordiska språk
Uppsala universitet

DIE RUNENFORSCHUNG IN DEUTSCHLAND, ÖSTERREICH UND DER SCHWEIZ

In diesem Jahr hat die Redaktion sich bemüht, eine Übersicht über die Runenforschung in Deutschland, Österreich und der Schweiz zusammenzustellen. Zu den persönlichen Abonnenten von Nytt om runer in diesen Ländern ist ein Brief geschickt worden, worin alle gebeten wurden, das Folgende mitzuteilen: 1) Name, Titel/Ausbildung, Institution, 2) Hauptinteresse(n) in der Runenforschung, und 3) Runenforschungsprojekt(e). Hier ist eine Zusammenstellung der Antworten.

Dr. Thomas Birkmann, Hochschulassistent am Institut für vergleichende Germanische Philologie und Skandinavistik der Albert-Ludwigs-Universität Freiburg im Breisgau, arbeitet an einer Habilitationsschrift über die Runeninschriften des 6. bis 10. Jahrhunderts. Schwerpunkte liegen dabei auf den Datierungsmöglichkeiten dieser Inschriften sowie auf schrift- und sprachgeschichtlichen Entwicklungen. Das Manuskript wird voraussichtlich im Laufe des Jahres 1992 abgeschlossen werden.

Universitätsprofessor, Dr. habil., Kurt Braunmüller, Germanisches Seminar der Universität Hamburg, interessiert sich insbesondere für sprachhistorische Aspekte in der Runologie. Sein Hauptaugenmerk galt in den letzten Jahren dem südjütischen Maltstein.

Dr. Klaus Düwel, Professor für Deutsche Philologie am Seminar für Deutsche Philologie der Georg-August-Universität Göttingen, befaßt sich im Rahmen seiner "Arbeitsstelle: Germanische Altertumskunde" mit älteren und jüngeren Runeninschriften (Edition und Interpretation). Schwerpunkte bilden in der älteren Runenperiode Brakteateninschriften und die Runendenkmäler des Kontinents (mit Berücksichtigung der lateinischen epigraphischen Überlieferung). Projekte sind: 1) "Die Goldbrakteaten der Völkerwanderungszeit" in Zusammenarbeit mit Karl Hauck (Münster) und Morten Axboe (Kopenhagen); die Edition liegt bereits vor, der Auswertungsband ist in Vorberei-

tung; und 2) "Die Runeninschriften des europäischen Kontinents" in Zusammenarbeit mit Helmut Roth (Bonn).

Dr. Heiner Eichner, ordentlicher Professor für vergleichende Indogermanische Sprachwissenschaft am Institut für Sprachwissenschaft der Universität Wien, hat sein Hauptinteresse in Bezug auf Runologie in der sprachwissenschaftlichen Auswertung der Runeninschriften. Er beschäftigt sich insbesondere mit ost- und westgermanischen Denkmälern und widmet der Frage nach dem Zusammenhang der Runenschrift mit den "nordetruskischen" Alphabeten besonderes Augenmerk. Konkrete Projekte zu einzelnen Denkmälern sind: 1) die Untersuchung der Runeninschrift des Kleinen Schulerlochs bei Kelheim, und 2) die Vorbereitung einer neuen Edition und detaillierten Interpretation von Franks Casket.

Dr. Otto Gschwantler, ausserordentlicher Professor am Institut für Germanistik an der Universität Wien, hat im Juni 1991 einen Aufsatz mit folgendem Titel fertiggestellt: "'Licht und Paradies' (Fürbitten für Verstorbene auf schwedischen und dänischen Runeninschriften und ihr Verhältnis zur lateinischen Totenliturgie)". Er wird erscheinen in: Gedenkschrift für Elfriede Stutz (Heidelberg 1992). Gschwantler hofft, die hier angeschnittene Thematik später in größerem Zusammenhang wieder aufgreifen zu können.

Professor Ian J. Kirby, Ph.D. (London), of the English Department of the University of Lausanne, has general interests in runic inscriptions, and is currently looking at the inscriptions found in Shetland and a possible medieval inscription on a stone in Bourne, Massachusetts. He hopes to enlist the aid of runologists in determining, if possible, whether this latter stone is genuine.

Dr. Susanne Kramarz-Bein am Germanistischen Seminar der Universität Bonn, Skandinavistische Abteilung, lehrt dort unter anderem auch Runologie und hat mit einem Projekt "Einführung in die Runenschrift" (Helmut Buske Verlag, Norderstedt) begonnen.

Professor Dr. Edith Marold am Nordischen Institut der Christian-Albrechts-Universität Kiel hat als ihr Hauptinteresse in der Runenforschung die sprachhistorische Auswertung der Runeninschriften des älteren Futharks. Es gibt am Nordischen Institut ein Forschungsprojekt, eine Datenbanksammlung der älteren Inschriften (Deutung, Phonologie, Morphologie, Syntax) anzulegen.

Dr. phil. Hans-Peter Naumann, ordentlicher Professor am Deutschen Seminar (Abteilung für Nordische Philologie) der Universität Zürich, hat als forschungsbezogene Interessenschwerpunkte insbesondere syntaktische und pragmatische Fragestellungen im älteren Futhark wie im wikingerzeitlichen Korpus, weiterhin namenphilologische Studien auf runologischer Basis sowie die kulturhistorische Erschließung der alamannischen Runenlandschaft. An der Universität Zürich werden in zeitlichen Abständen runenkundliche Lehrveranstaltungen für Nordisten und Germanisten angeboten. Als größeres Forschungsprojekt ist eine eingeleitete und kommentierte Ausgabe der metrischen Runeninschriften in Bearbeitung, die voraussichtlich 1992 abgeschlossen sein wird und in der Reihe "Beiträge zur Nordischen Philologie" erscheinen soll.

Dr. Robert Nedoma, Vertragsassistent und Lektor am Institut für Germanistik an der Universität Wien, arbeitet an dem vom Fonds zur Förderung der wissenschaftlichen Forschung finanzierten Projekt "Kommentierte Bibliographie zur altgermanischen Namenkunde". Sein Hauptinteresse gilt dem Namenmaterial der Runeninschriften im älteren Futhark. Ein Artikel über die Inschrift der Kapsel von Arlon befindet sich im Druck.

Dr. Peter Pieper, Archäologe am Institut für Rechtsmedizin der Heinrich-Heine-Universität Düsseldorf, setzt bei Fragestellung zur Echtheitsqualifikation von Runenfunden Untersuchungsmethoden der Kriminalistik ein (z.B. Oldenburg, Deventer, Doijum). Aufgrund seiner spezifischen Fachausrichtung nähert er sich textinhaltlichen Fragen zunächst ausschließlich auf dem Wege technologischer Beobachtungen (z.B. Meldorf, Liebenau, Stetten) sowie typologischer Überlegungen (z.B. Oldenburg) $\{ = \eta$,

→ ags. \mathfrak{X} ; Spong Hill $\mathfrak{A}\mathfrak{A}\mathfrak{A}$ = "Spiegelrunen" für $\mathfrak{B}\mathfrak{B}\mathfrak{B}$).
 Hinsichtlich logisch-semantischer Möglichkeiten wird sprachwissenschaftlicher Rat eingeholt (z.B. von K. Düwel, H. Beck, W. P. Schmid). Seit Klaus Düwel 1979 die naturwissenschaftliche Untersuchung der "Weser-Runenknochen" initiiert hatte, erfolgte in Göttingen die gemeinsame Autopsie mehrerer Runenobjekte, deren Veröffentlichung gegenwärtig vorbereitet wird.

Professor Dr. Helmut Rix, Sprachwissenschaftliches Seminar der Albert-Ludwigs-Universität Freiburg im Breisgau, beschäftigt sich mit den Beziehungen zwischen den Runen und den norditalischen Alphabeten und hat eine neue Theorie entwickelt, die die Herkunft der Runen aus norditalischen Alphabeten historisch verständlich macht. Diese Arbeit soll im Rahmen der 1989 bei einem Kongreß über die Etrusker im Norden Etruriens in Wien gehaltenen Vorträge in nächster Zeit in den Abhandlungen der Österreichischen Akademie der Wissenschaften erscheinen.

Dr. phil. Fred Wulf war tätig an der Sektion "Angewandte Sprachwissenschaft" der Universität Rostock, er ist jetzt Rentner. Er ist hauptsächlich an wortgeschichtlichen Problemen interessiert. Ein geplantes größeres Vorhaben ist: "Lexikalisches Lehngut in schwedischen wikingerzeitlichen Runeninschriften". Im nächsten Jahre werden zwei Besprechungen (Peter Pieper, Die Weser-Runenknochen, und Richard L. Morris, Runic and Mediterranean Epigraphy) erscheinen.

RUNENFORSCHUNG AN DER UNIVERSITÄT GÖTTINGEN

Runenforschung in Göttingen war und ist an die Forschungsinteressen und -schwerpunkte von Einzelpersonen gebunden. Das galt schon für Wolfgang Krause, der während seiner Zeit als Privatdozent in Göttingen (1923-1929) die ersten runologischen Arbeiten veröffentlichte. Seine Runenforschungen setzte er in Königsberg (1929-

1937) fort, u.a. mit der Einrichtung eines "Archivs für Runenforschung", dort verfaßte er auch Runeninschriften im älteren Futhark (1937).

Seit seiner Berufung nach Göttingen (1937) bis zu seiner Emeritierung im Jahre 1963 lag einer seiner Forschungsschwerpunkte in der Runologie. In Göttingen bestand seit Anfang 1938 ein "Institut für Runenforschung". Während der nationalsozialistischen Herrschaft gab es eine Institution "Zentralstelle für Runenforschung beim 'Ahnenerbe'", die später als "Lehr- und Forschungsstelle für Runen- und Sinnbildkunde" erschien (vgl. Ulrich Hunger, Die Runenkunde im Dritten Reich [Frankfurt/M. u.a. 1984], S. 75 ff. und 222 ff.).

Im Jahre 1950 wurde das Skandinavische Seminar der Universität Göttingen gegründet, dem Wolfgang Krause vorstand. Der Plan einer "Bibliographie der Runeninschriften nach Fundorten" (=BRF) reicht in die Königsberger Zeit zurück. Aus gemeinsamen Anfängen heraus hat die ebenfalls in Göttingen wirkende Anglistin Hertha Marquardt den ersten Teil des von der Akademie der Wissenschaften in Göttingen betreuten Projekts 1961 veröffentlichen können: Die Runeninschriften der Britischen Inseln. Die erweiterte und verbesserte Neuauflage der Edition der älteren Runeninschriften von Wolfgang Krause erschien 1966 unter dem Titel Die Runeninschriften im älteren Futhark.

Bis zu seinem Tode im Jahre 1970 blieb Wolfgang Krause auf dem Gebiet der Runologie tätig und konnte noch sein letztes Werk abschließen: Die Sprache der urnordischen Runeninschriften (1971).

Folgende Nachrufe sind erschienen:

Wolfgang Lange, "Wolfgang Krause", in: Jahrbuch für Internationale Germanistik 3 (1971) S. 337-39;

Herbert Jankuhn, "Wolfgang Krause", in: Jahrbuch der Akademie der Wissenschaften in Göttingen für das Jahr 1970 (Göttingen 1971), S. 71-76;

Gerd Høst, "Professor Dr. phil. Wolfgang Krause in memoriam", in: Norsk Tidsskrift for Sprogvidenskap 25 (1971) S. 43 f.

Eine Bibliographie erschien in der Festschrift für Wolfgang Krause Indogermanica (Heidelberg 1960), S. 268-76. Eine vollständige Bibliographie stellte Agnes Krause zusammen: "Verzeichnis der Schriften von Wolfgang Krause", in: Indogermanische Forschungen 79 (1974) S. 174-90.

Die Nachfolge Krauses im Skandinavischen Seminar trat Wolfgang Lange 1963 an, der selbst kaum runologisch gearbeitet hat, aber dafür sorgte, daß der zweite Teil der BRF Die Runeninschriften des europäischen Kontinents durch Uwe Schnall im Jahre 1973 vorgelegt werden konnte. Mit der Nachfolgeregelung im Jahre 1978 für Wolfgang Lange (gest. 1984) verlagerte sich der Schwerpunkt von Lehre und Forschung auf das Gebiet der neueren skandinavischen Literatur (Fritz Paul). Lediglich der derzeitige Hochschulassistent Dr. Wilhelm Heizmann arbeitet auch altertumskundlich-runologisch. Die unter Wolfgang Krause zusammengetragene runologische Literatur — diese wird weiterhin soweit wie möglich angeschafft —, die seinerzeit eingegangenen Separata, das Photo-Archiv und die Diapositiv-Sammlung befinden sich im "Runenzimmer" des Skandinavischen Seminars der Universität Göttingen (Humboldtallee 13).

Klaus Düwel war von 1963-1972 Assistent bei Wolfgang Lange am Skandinavischen Seminar. In den Lehrveranstaltungen Krauses hat er seit Beginn der 1960er Jahre Zugang zur Runologie gefunden und sie in enger Verbindung mit ihm in eigener Arbeit fortsetzen und vertiefen können. Lange gab einen an ihn ergangenen Auftrag zum Abfassen eines Einführungsbandes an Düwel weiter (Runenkunde, 1968). Seit 1972 am Seminar für Deutsche Philologie der Universität Göttingen tätig, hat Düwel neben seinen Aufgaben, die Deutsche Philologie in Forschung und Lehre zu vertreten (mit Schwerpunkt in der älteren deutschen Sprache und Literatur), weiterhin in der Runologie gearbeitet, vermehrt im Rahmen seiner 1984 begründeten "Arbeitsstelle: Germanische Altertumskunde".

In der Bibliothek des Seminars für Deutsche Philologie werden grundlegende runologische Neuerscheinungen angeschafft. Eine systematische Sammlung runologischer

Editionen und Literatur, einschlägiger Separata und des Photo- bzw. Diapositiv-Materials erfolgt in der "Arbeitsstelle: Germanische Altertumskunde" im Seminar für Deutsche Philologie (Humboldtallee 13). Dort befindet sich jetzt auch der Zettelkatalog der "Bibliographie der Runeninschriften nach Fundorten", der jedoch mangels Mittelzuweisung seitens der Akademie der Wissenschaften in Göttingen seit Jahren nicht mehr fortgesetzt wird.

Die Einrichtung der "Arbeitsstelle: Germanische Altertumskunde" bedeutet keine Institutionalisierung, fungiert also nicht als eigene Abteilung, sondern markiert nur Forschungsinteressen und -schwerpunkte Düwels in eigenen Räumlichkeiten. An deutschen und deutschsprachigen Universitäten gibt es kein Seminar oder Institut für Runologie. Traditionell wird die runologische Forschung von Fachvertretern der älteren nordischen (skandinavischen) oder deutschen Philologie mitgetragen. Eine zentrale Einrichtung wie ein bundesweit arbeitendes Archiv ist nicht vorhanden.

Prof. Dr. Klaus Düwel
Seminar für Deutsche Philologie
der Universität Göttingen

RUNIC BIBLIOGRAPHY 1985-89

The annual runic bibliographies in Nytt om runer have become difficult to use mainly due to the many supplements. During 1992 a comprehensive Runic Bibliography 1985-89 will therefore be produced. This will be sent out free to all who subscribe to Nytt om runer as a separate booklet. The plan is to continue this procedure with comprehensive runic bibliographies appearing every five years as a supplement to Nytt om runer. Any corrections or additions to previous bibliographies will be greatly appreciated.

The Editor

RUNEBIBLIOGRAFI 1990

Agrell, Sigurd. Runornas talmystik och dess antika förebild. Stockholm: Psychick Release PCP, 1990. viii+216 s. [Faksimile av originalutgåvan (Lund, 1927).]

—. Rökstenens chiffergåtor och andra runologiska problem. Stockholm: Psychick Release PCP, 1990. 120 s. [Faksimile av originalutgåvan (Lund, 1930).]

Antonsen, Elmer H. Anm. av Ralph W. V. Elliott, Runes: An Introduction (2.utg. 1989). German Studies Review 13 (1990) s. 313-15.

Axboe, Morten. "Odin og den romerske kejser." Skalk 1990.4 s. 18-27. [Brakteatenes romerske forbindelser.]

—. Se Hauck, Karl, & Morten Axboe.

Bammesberger, Alfred. "SKANOMODU: Linguistic Issues." I: Britain 400-600: Language and History. Red. Alfred Bammesberger & Alfred Wollmann. Anglistische Forschungen 205. Heidelberg: Carl Winter Universitätsverlag, 1990, s. 457-466.

Barnes, Michael P. Anm. av Richard L. Morris, Runic and Mediterranean Epigraphy (1988). Scandinavica 29 (1990) s. 99-102.

Brink, Stefan. Sockenbildning och sockennamn: Studier i äldre territoriell indelning i Norden. Acta Academiae Regiae Gustavi Adolphi 57. Studier till en svensk ortnamnsatlas 14. Uppsala [dist. Stockholm: Almqvist & Wiksell Int.], 1990, s. 41-46 & passim.

Bugge, Sophus. Brev 1855-1907, I: 1855-1892. Utvalg & innl. Alfred Jakobsen. Øvre Ervik: Alvheim & Eide, 1990. 307 s.

Derolez, René. "Runic Literacy Among the Anglo-Saxons." I: Britain 400-600: Language and History. Red. Alfred Bammesberger & Alfred Wollmann. Anglistische Forschun-

gen 205. Heidelberg: Carl Winter Universitätsverlag, 1990, s. 397-436.

Dæhli, Knut Anders. "Noko meir um alderen på Høriskyrkja." Arbok for Valdres 1990 (=Tidsskrift for Valdres Historielag 67) s. 162-63. [N564 Høre kirke VI.]

Ebbesen, Klaus. Jelling: Arkæologi og historie. København: Fremad, 1990. 48 s.

Ebbinghaus, Ernst A. "The Question of Visigothic Runic Inscriptions Re-examined." General Linguistics 30 (1990) s. 207-14.

Eichner, Heiner. "Die Ausprägung der linguistischen Physiognomie des Englischen anno 400 bis anno 600 n. Chr." I: Britain 400-600: Language and History. Red. Alfred Bammesberger & Alfred Wollmann. Anglistische Forschungen 205. Heidelberg: Carl Winter Universitätsverlag, 1990, s. 307-33.

Ethelberg, Per. "Omals nål." Skalk 1990.1 s. 28. [Udbyfibulaen.]

Freij, Henry. "Tracing a Rune-Carver by Groove Profile and Cut-Marks." Norwegian Archaeological Review 23 (1990) s. 150-52.

Fridell, Staffan. "til skatma kirkiu: En inbyggarbeteckning i en småländsk runinskrift." Studia anthroponymica Scandinavica 8 (1990) s. 19-33.

Faarlund, Jan Terje. "Syntactic and pragmatic principles as arguments in the interpretation of runic inscriptions." I: Historical Linguistics and Philology. Red. Jacek Fisiak. Trends in Linguistics, Studies and Monographs 46. Berlin: de Gruyter, 1990, s. 165-86.

Grønvik, Ottar. "Der Runenstein von Tanum — ein religionsgeschichtliches Denkmal aus urnordischer Zeit." I: Old Norse and Finnish Religions and Cultic Place-Names. Red. Tore Ahlbäck. Scripta Instituti Donneriani Aboensis

13. Abo: The Donner Institute [dist. Stockholm: Almqvist & Wiksell Int.], 1990, s. 273-93.

—. "To viktige ord i Rök-innskriften: norr. gjalda vb og minni n." Arkiv för nordisk filologi 105 (1990) s. 1-40.

Gustavson, Helmer, Thorgunn Snædal, Marie Stoklund & Marit Ahlén. "Runfynd 1988." Fornvännen 85 (1990) s. 23-42.

Hagland, Jan Ragnar. "Kva tid vart Þorgísl til Þorgils i nordiske språk?" Studia anthroponymica Scandinavica 8 (1990) s. 35-46.

—. Runefunna: Ei kjelde til handelshistoria. Fortiden i Trondheim bygrunn: Folkebibliotekstomten, Meddelelser 8. 2.rev.utg. Trondheim: Riksantikvaren, Utgravningskontoret for Trondheim, 1990 [1.utg. 1986]. 50 s.

—. "Runemateriale som kjelder til islandshandel — ein formasteleg tanke?" Historisk tidsskrift [Oslo] 69 (1990) s. 106-09.

Hauck, Karl, & Morten Axboe. "Zwei neue Goldbrakteaten aus Bornholm und Holstein (Zur Ikonologie der Goldbrakteaten XLVI)." Frühmittelalterliche Studien 24 (1990) s. 71-120. [Fremstillingssteder; utbredelse.]

Hines, John. "The Runic Inscriptions of Early Anglo-Saxon England." I: Britain 400-600: Language and History. Red. Alfred Bammesberger & Alfred Wollmann. Anglistische Forschungen 205. Heidelberg: Carl Winter Universitätsverlag, 1990, s. 437-55.

Hjorth, Ebba. "Skøn, sterk, karssk, viis oc velboren." I: Gulnares Hus: En gave til Hendes Majestæt Dronning Margrethe den Anden på fødselsdagen, den 16. april 1990. Red. Annelise Bistrup et al. København: Samleren, 1990, s. 33-40. [Om ordet 'dronning' i gammeldansk.]

Høst Heyerdahl, Gerd. "Wilhelm Grimm and the Study of Runes." I: The Grimm Brothers and the Germanic Past. Red. Elmer H. Antonsen et al. Amsterdam Studies in the Theory

and History of Linguistic Science, Ser. 3: Studies in the History of the Language Sciences 54. Amsterdam: Benjamins, 1990, s. 61-69.

Kjær, Iver. Anm. av Projektet De vikingatida runinskrifternas kronologi (1989); Lena Peterson, Svenskt runordsregister (1989). Namn och Bygd 78 (1990) s. 243-46.

—. "Runerne: Hvad de har været brugt til, og hvad de kan bruges til." I: Yggdrasil — om litteraturen i den nordiske oldtid. Det Faglige Udvalg for Dansk Gymnasieafdelingens skriftserie 1. København: Undervisningsministeriet, 1990, s. 17-31. [Faghistorie.]

Kniezsa, Veronika. "The orthographic aspect of the runes." I: Historical Linguistics and Philology. Red. Jacek Fisiak. Trends in Linguistics, Studies and Monographs 46. Berlin: de Gruyter, 1990, s. 245-59.

Knirk, James E. "Rettingar og tillegg", "Litteratur og forkortelser" & "Registre". I: Ingrid Sanness Johnsen. Norges Innskrifter med de yngre Runer, bd. 6.2 ("Bryggen i Bergen, I[.2]"). Red. James E. Knirk. Oslo: Norsk Historisk Kjeldeskrift-Institutt, 1990, s. 227-48, 249-59 & 260-92.

—. "Runesteinen." I: Oddernes kirke 950 år. Kristiansand: Oddernes menighetsråd, 1990, s. 25-27. [N209-10 Oddernes I-II.]

Knol, Egge, & Tineke Looijenga. "A Tau Staff with Runic Inscriptions from Bernsterburen (Friesland)." I: Aspects of Old Frisian Philology. Red. Rolf H. Bremmer Jr. et al. Estrikken 69. (=Amsterdamer Beiträge zur älteren Germanistik 31/32.) Amsterdam: Rodopi; Groningen/Grins: SSFYRUG, 1990, s. 226-41.

Knutsson, Christer. "Okända småländska runinskrifter." I Värend och Sunnerbo: Kulturspridare i Kronoberg [Kronobergs läns hembygdsförbund och Smålands museum] 31.3 (1990) s. 18-20.

—. "Runor i Norra Allbo." I: Norra Allbo Hembygdsförenings årsbok 1990 s. 52-66.

—. "Runor i Skatelöv." "Skatelövskronika" [Hembygdsföreningen] 1990 s. 11-15.

Kornhall, David. Omtale av Projektet De vikingatida runinskrifternas kronologi (1989). I: "Litteraturkronika 1989." Arkiv för nordisk filologi 105 (1990) s. 215.

Lagman, Svante. De stungna runorna: Användning och ljudvärden i runsvenska steninskrifter. Runrön 4. Uppsala: Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet, 1990. 202 s.

Landsverk, Halvor. "Runeinnskrifter frå Eidsborg stadfester ættesoge i Landnåmabok." Årbok for Telemark 36 (1990) s. 138-43. [N169 Vindlaus, N164 Eidsborg kirke I.]

Larsson, Mats G. Runstenar och utlandsfärder: Aspekter på det senvikingatida samhället med utgångspunkt i de fasta fornlämningarna. Acta Archaeologica Lundensia, Series in 8° 18. Lund [dist. Stockholm: Almqvist & Wiksell Int.], 1990. 174 s.

—. Ett ödesdigert vikingatåg: Ingvar den vittfarnes resa 1036-1041. Stockholm: Atlantis, 1990. 163 s. [S. 121-54: "Förteckning över Ingvarsstenar".]

Liestøl, Aslak. "[N]773 Nordre Bugården." I: Ingrid Sanness Johnsen. Norges Innskrifter med de yngre Runer, bd. 6.2 (= "Bryggen i Bergen, I[.2]"). Red. James E. Knirk. Oslo: Norsk Historisk Kjeldeskrift-Institutt, 1990, s. 222.

Looijenga, Tineke. Anm. av R. I. Page, Runen (1989). Westerheem [Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland, Schagen] 39 (1990) s. 218-19.

—. Se Knol, Egge, & Tineke Looijenga.

Maciejewski, Witold. Wczesne zabytki runiczne, wybór. [=Tidlige runeminnesmerker, et utvalg.] Adam Mickiewicz

University, Institute of Linguistics, Working Papers 37. Poznań, Polen: Institute of Linguistics, Adam Mickiewicz University, 1990. 42 s.

Meulengracht Sørensen, Preben. "Der Runen-Stein von Rök und Snorri Sturluson — oder 'Wie aussagekräftig sind unsere Quellen zur Religionsgeschichte der Wikingerzeit?'" I: Old Norse and Finnish Religions and Cultic Place-Names. Red. Tore Ahlbäck. Scripta Instituti Donneriani Aboensis 13. Åbo: The Donner Institute [dist. Stockholm: Almqvist & Wiksell Int.], 1990, s. 58-71.

Michlovic, Michael G. "Folk Archaeology in Anthropological Perspective." Current Anthropology 31 (1990) s. 103-07. [Kensington-stenen.]

Nielsen, Carl Jørgen. "Om Starup-stenen, Ribe-kranie-stykket og dannelsen af den korte runerække." Danske Studier 85 (1990) s. 145-50.

Nielsen, Karl Martin. "Indskriften på Tune-stenen og nordisk sprog." I: Ingerid Dal in memoriam. Red. John Ole Askedal & Kurt Erich Schöndorf. Osloer Beiträge zur Germanistik 12. Oslo: Germanistisches Institut der Universität Oslo, 1990, s. 29-38.

Nyborg, Ebbe, & Niels Jørgen Poulsen. "Brøndum kirke." I: Danmarks kirker, Ribe amt, bd. 3.21 ("Kirkene i Brøndum, Vester Nebel, Alslev og Hostrup"). København: Nationalmuseet; Herning: Poul Kristensen, 1990, s. 1911-67. [S. 1950-51 & 1966 n.85: D31 Brøndum-døbefont, nytolkning ved Knud Ottosen av runeinnskriften som greske bokstaver.]

Odenstedt, Bengt. On the Origin and Early History of the Runic Script: Typology and Graphic Variation in the Older Futhark. Acta Academiae Regiae Gustavi Adolphi 59. Uppsala [dist. Stockholm: Almqvist & Wiksell Int.], 1990. 181 s.

Page, Raymond Ian. "Dating Old English Inscriptions: The Limits of Inference." I: Papers from the 5th International Conference on English Historical Linguistics, Cambridge, 6-9 April 1987. Red. Sylvia Adamson et al. Amsterdam Stu-

dies in the Theory and History of Linguistic Science, Ser. 4: Current Issues in Linguistic Theory 65. Amsterdam: Benjamins, 1990, s. 357-77.

Palm, Rune. "Runinskrifterna i Östergötland 'västanstång'. Alderskriterier och kronologi." I: I Heliga Birgittas trakter: Nitton uppsatser om medeltida samhälle och kultur i Östergötland "västanstång". Red. Göran Dahlbäck. Stockholm: Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet [dist. Uppsala: Swedish Science Press], 1990, s. 79-97.

Pamp, Bengt. Omtale av Lena Peterson, Svenskt runordsregister (1989). I: "Litteraturkrönika 1989." Arkiv för nordisk filologi 105 (1990) s. 217.

Pettersen, Kristian. "Nordmøres forhistorie i landskapet." Årbok for Nordmøre [Nordmøre Historielag og Nordmøre Museum, Kristiansund] 1990 s. 77-97. [S. 93-97: N449 Kuli-stainen.]

Quak, Arend. Anm. av Peter Pieper, Die Weser-Runenknochen (1989). I: ... daz ir dest werder sint ...: Anthonius H. Touber zum 60. Geburtstag. Red. Carla Dauven-van Knippenberg et al. (=Amsterdamer Beiträge zur älteren Germanistik 30.) Amsterdam: Rodopi, 1990, s. 196-99.

—. "Runica Frisica." I: Aspects of Old Frisian Philology. Red. Rolf H. Bremmer Jr. et al. Estrikken 69. (=Amsterdamer Beiträge zur älteren Germanistik 31/32.) Amsterdam: Rodopi; Groningen/Grins: SSFYRUG, 1990, s. 357-70.

Rask, Lars. Runläseboken. Stockholm: Utbildningsförlaget Brevskolan, 1990. 96 s.

—. Den talande stenen. [Grundskolans orienteringsämnehäften.] Solna: Almqvist & Wiksell läromedel, 1990. 32 s.

Reichert, Hermann. Lexikon der altgermanischen Namen, 2. Teil: Register. Utarb. av Robert Nedoma & Hermann Reichert. Österreichische Akademie der Wissenschaften, Schriftenreihe der Kommission für Altgermanistik. Red.

Helmut Birkhan. *Thesaurus Palaeogermanicus* 1.2. Wien: Österreichische Akademie der Wissenschaften, 1990. xi+661 s.

Roesdahl, Else. "At bygge bro — om det ældste brobyggeri i Norden." I: Gulnares Hus: En gave til Hendes Majestæt Dronning Margrethe den Anden på fødselsdagen, den 16. april 1990. Red. Annelise Bistrup et al. København: Samleren, 1990, s. 23–28.

Ros, Jonas. "Förkristen tro." I: Makt och människor i kungens Sigtuna: Sigtunautgrävningen 1988–90 ... Red. Sten Tesch. Sigtuna: Sigtuna museer, 1990, s. 133–38. [S. 135–36: Sigtuna-amuletten.]

Roslund, Mats. "Tidig kristen tro" & "Runor — magi och meddelanden." I: Makt och människor i kungens Sigtuna: Sigtunautgrävningen 1988–90 ... Red. Sten Tesch. Sigtuna: Sigtuna museer, 1990, s. 139–45 (særlig 140) & 151–54.

Ross, Margaret Clunies. "The Anglo-Saxon and Norse Rune Poems: a comparative study." Anglo-Saxon England 19 (1990) s. 23–39.

Ruthström, Bo. "Forsa-ristningen — vikingatida vi-rätt?" Arkiv för nordisk filologi 105 (1990) s. 41–56.

Salberger, Evert. "Fap̄ur / askiar̄p̄ ∴: En namnfras på Håselby-stenen i Harbo." Ortnamnssällskapet i Uppsala årsskrift 1990 s. 53–62.

—. Anm. av Ivar Lindquist, Religiösa runtexter III: Kvinnebyamuletten (1987). Namn och Bygd 78 (1990) s. 231–33.

—. "Mansnamn på Mellby-stenar." Sydsvenska ortnamns-sällskapet årsskrift 1990 s. 17–33.

—. "Rungravstenen i Södra Kyrketorp." Västgötalitteratur 1990 s. 45–56.

—. "Sigtuna-brynets runinskrift." Arkiv för nordisk filologi 105 (1990) s. 161–77.

—. "Värsås-stenens personnamn." Västgötalitteratur 1990 s. 57-68.

—. Östgötska runtexter. Scripta Runica 3. Göteborg: Scripta Runica [c/o Salberger], 1990. 59 s.

Sanness Johnsen, Ingrid. "Forretningsbrev og eiermerker N648-N772" & "Sammenfatning". I: Norges Innskrifter med de yngre Runer, bd. 6.2 (= "Bryggen i Bergen, I[.2]"). Red. James E. Knirk. Oslo: Norsk Historisk Kjeldeskript-Institutt, 1990, s. 97-221 & 223-26.

Sawyer, Birgit. "Källor som krissyptom." Häften för kritiska studier 23.3 (1990) s. 30-39.

—. "Women and the Conversion of Scandinavia." I: Frauen in Spätantike und Frühmittelalter: Lebensbedingungen, Lebensnormen, Lebensformen. Red. Werner Affeldt. Sigma-ringen: Thorbecke, 1990, s. 263-81.

Seebold, Elmar. Anm. av Ralph W. V. Elliott, Runes: An Introduction (2.utg. 1989). Anglia 108 (1990) s. 478-83.

—. "Die Inschrift B von Westeremden und die friesischen Runen." I: Aspects of Old Frisian Philology. Red. Rolf H. Bremmer Jr. et al. Estrikken 69. (= Amsterdamer Beiträge zur älteren Germanistik 31/32.) Amsterdam: Rodopi; Groningen/Grins: SSFYRUG, 1990, s. 408-27.

Seim, Karin Fjellhammer. "Nytt runefunn i Dreggen." ARKEO: Nytt fra Historisk Museum i Bergen 1990.2 s. 32. [B660.]

—. "Runeinnskrifter og islandshandel nok en gang." Historisk tidsskrift [Oslo] 69 (1990) s. 338-44.

Sikström, Tomas. "Knikis: Ett personnamn på ett västgötskt runstensfragment." Ortnamnssällskapet i Uppsala årskrift 1990 s. 70-74.

Smirnickaja, Ol'ga Aleksandrovna. "Čto takoe runičeskoe predloženie?" [=Hva er en runesetning?] I: Skandinavskie jazyki: Strukturno-funkcionalnye aspekty. Red. V. N. Jar-

ceva. Moskva: Akademija nauk SSSR, Institut jazykozna-
nija, 1990, bd. 2, s. 198-209.

Snødal, Thorgunn. Från Järnatullen till Gårdarrike: En bok om Södertäljetraktens runinskrifter. (=Täljebygden 1990/-91). Södertälje: ÖSKF:s [Östra Södermanlands kulturhistoriska förenings] förlag, 1990. 80 s.

—. Se Gustavson, Helmer, et al.

Sorrell, Paul. "Oaks, ships, riddles and the Old English Rune Poem." Anglo-Saxon England 19 (1990) s. 103-16.

Spurkland, Terje. "Middelalderen taler til oss — i Tingvollkirka." Arbok for Nordmøre [Nordmøre Historielag og Nordmøre Museum, Kristiansund] 1990 s. 117-26. [N446, A324.]

Stanley, E. G. "The Rune Poem 34: beornum." Notes and Queries, New Series 37 (1990) s. 143-44.

Stoklund, Marie. "Oksby-hjortetak. En ny runeindskrift og et hidtil ukendt mandnavn." Danske Studier 85 (1990) s. 150-55.

—. "Runer." Nyt fra Nationalmuseet 46 (Marts, April & Maj 1990) s. 4-5.

—. "Runer 1989"; "Runes 1989". I: Arkæologiske udgravninger i Danmark 1989. Red. Rigsantikvarens Arkæologiske Sekretariat. København: Det Arkæologiske Nævn, 1990, s. 222-23.

—. Se Gustavson, Helmer, et al.

Sønderby, Carsten. "— og efter Åmund." Skalk 1990.5 s. 13-15. [Klejtrup-stenen.]

Taylor, Marvin. "The Etymology of the Germanic Tribal Name Eruli." General Linguistics 30 (1990) s. 108-25.

Thuesen, Karen. Maltstenen: En runologisk undersøgelse

af den sydjyske Maltindskrift. UJDS-Studier (=Universitets-Jubilæets danske Samfunds Skriftserie) 7. København: Københavns Universitet; Museum Tusculanum, 1990. 52 s.

Toporova, Tat'jana Vladimirovna. "O sintaksise staršich runičeskich nadpisej." [=Om syntaksen i eldre runeinnskrifter.] I: Skandinavskie jazyki: Strukturno-funkcionalnye aspekty. Red. V. N. Jarceva. Moskva: Akademija nauk SSSR, Institut jazykoznanija, 1990, bd. 2, s. 210-30.

Westergaard, Kai-Erik. "Ansätze zu einer Dialektgliederung in der ältesten schriftlichen Überlieferung der Germania." I: Ingerid Dal in memoriam. Red. John Ole Askedal & Kurt Erich Schöndorf. Osloer Beiträge zur Germanistik 12. Oslo: Germanistisches Institut der Universität Oslo, 1990, s. 9-23.

Westlund, Börje. Anm. av Projektet De vikingatida runinskrifternas kronologi (1989); Lena Peterson, Svenskt runordsregister (1989). Studia anthroponymica Scandinavica 8 (1990) s. 135-38.

Williams, Henrik. Asrunan: Användning och ljudvärde i runsvenska steninskrifter. Runrön 3. Uppsala: Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet, 1990. 214 s.

Wilson, Joseph. "Hook-Rhyme in Runes, Notably Högby." I: Crossings — Kreuzungen: A Festschrift for Helmut Kreuzer. Red. Edward R. Haymes. Studies in German Literature, Linguistics, and Culture 43. Columbia, S.C.: Camden House, 1990, s. 164-71.

Wood, Ian N. "Ripon, Francia and the Franks Casket in the Early Middle Ages." Northern History: A Review of the History of the North of England and the Borders 26 (1990) s. 1-19.

Wulf, Fred. Anm. av Wilhelm Carl Grimm, Über deutsche Runen (opptr. 1987); Ulrich Hunger, Die Runenkunde im Dritten Reich (1984); Ottar Grønvik, Fra Agedal til Setre (1987). Zeitschrift für Germanistik 11 (1990) s. 235-39.

Ahlén, Marit. Se Gustavson, Helmer, et al.

Somnia vana:

Rasmussen, Finn. Guldhornenes tydning: Forhistoriske billedsymboler, runerne og den gamle nordiske religion. Lyngby: Dansk Historisk Håndbogsforlag, 1990. 271 s.

Esoterica:

Aswynn, Freya. Leaves of Yggdrasil: A Synthesis of Runes, Gods, Magic, Feminine Mysteries and Folklore. St. Paul, Minn.: Llewellyn, 1990. xxvi+260 s.

Blum, Ralph. The New Book of Runes. London: Headline, 1990. 160 s.

Conway, D. J. Norse Magic. St. Paul, Minn.: Llewellyn, 1990. 244 s. [S. 188-205: "Rune Magic", "Elder Rune Table", "Mystical Runes".]

Florek, Reinhard. Das Runen Handbuch: Erkenntnis und Lebenskraft aus den geheimnisvollen Worten und Zeichen. Aitrang: Windpferd, 1990. 128 s.

Gullfoss, Per Henrik. "Runer." Phoenix [Den Nordiske Astrologiskolen i Oslo] 1.1 (1990) s. 3-7.

Pennick, Nigel. Das Runenorakel, mit 25 Runenkarten. München: Droemer Knaur, 1990. 256 s.

—. Runic Astrology: Starcraft and Timekeeping in the Northern Tradition. Wellingborough: Aquarian, 1990. 269 s.

Sigel, Joan. L'Astrologie par les runes, avec 24 cartes. Paris: Editions de Vecchi, 1990. 120 s.

Tegtmeier, Ralph. Zauber der Runen: Ein praktisches Arbeitsbuch der esoterischen Runenkunde. Grenzwissenschaften Esoterik 11899. München: Goldmann, 1990. 154 s.

SUPPLEMENT TIL RONEBIBLIOGRAFI 1989

Beck, Heinrich. Omtale av Peter Pieper, Die Weser-Runen-knochen (1989). Germanistik 30 (1989) s. 878.

Boyer, Régis. Anm. av Ivar Lindquist, Religiösa runtexter III: Kvinnebyamulletten (1987). Bulletin de la Société de Linguistique de Paris 84.2 (1989) s. 290-91.

Brun, Håkon. "Gimsøysteinen." Arbok for Vågan [Vågan Historielag, Kabelvåg] 14 (1989) s. 76-80.

Christensen, Tom. "Thul på Salhøje." Skalk 1989.1 s. 3-6. [D248 Snoldelev.]

Dahlgren, Carl Axel. Vikbolandets runinskrifter. Vikbolandet: Östkind's hembygdsförening, 1989. 40 s.

Danbolt, Gunnar. "Hva bildet kan fortelle om møtet mellom hedenskap og kristendom." I: Medeltidens fødselse. Symposier på Krapperups borg 1. Nyhamnsläge: Gyllenstiernska Krapperupsstiftelsen, 1989, s. 233-60. [S. 250-56: Sö101 Ramsundsberget.]

Ebel, Uwe. Anm. av Ivar Lindquist, Religiösa runtexter III: Kvinnebyamulletten (1987). Leuvense bijdragen: Tijdschrift voor Germaanse filologie 78 (1989) s. 332-33.

Elsner, Hildegard. "9. Schrift." I: Wikinger Museum Haithabu: Schaufenster einer frühen Stadt. Neumünster: Archäologisches Landesmuseum der Christian-Albrechts-Universität; Wachholtz, [1989], s. 87-92.

Fries, Sigurd. Omtale av Robert Nedoma, Die bildlichen und schriftlichen Denkmäler der Wielandsage (1988). I: "Litteraturkrönika 1988." Arkiv för nordisk filologi 104 (1989) s. 192.

Grandell, Axel. Historiska studier i folkliv, handelsteknik och redovisning. Abo: Abo akademis förlag, 1989. 149 s. [Opptr. s. 20-33: "Om skårskrifter (1985)"; s. 47-54: "Finds from Bryggen Indicating Business Transactions (1988)"].

Gustavson, Helmer. "En runristad speltärning från Vallentuna." I: Lars Sjösvärd. HaukR — en rinker från Vallentuna. Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer, Rapport, UV [=Undersökningsverksamheten] 1989.2. Stockholm: Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer, 1989, s. 41-48.

Kornhall, David. Omtale av Wilhelm Carl Grimm, Über deutsche Runen (opptr. 1988). I: "Litteraturkrönika 1988." Arkiv för nordisk filologi 104 (1989) s. 190-91.

—. Omtale av Runor och runinskrifter (1987). I: "Litteraturkrönika 1988." Arkiv för nordisk filologi 104 (1989) s. 193.

Larsen, Erling Georg. "Norwegian Studies: Language and Early Literature." The Year's Work in Modern Language Studies 50 — 1988 (1989) s. 950-58. [S. 953: "3. Runology", omtale av The Bryggen Papers, Suppl. ser., bd. 2 (1988).]

Laur, Wolfgang. Anm. av Peter Pieper, Die Weser-Runenknochen (1989). Niederdeutsches Jahrbuch 112 (1989) s. 148-52.

McManus, Damian. "Runic and Ogam Letter-Names: A Parallelism." I: Sages, Saints and Storytellers: Celtic Studies in Honour of Professor James Carney. Red. Donnchadh Ó Corráin et al. Maynooth Monographs 2. Maynooth, Irland: An Sagart, 1989, s. 144-48.

Meli, Marcello. "Oróspeki e mnemotecnica: Un aspetto sconosciuto dell'educazione di Sigurðr." Romanobarbarica 10 (1988-89) s. 255-65.

Mørup, Poul Erik. "Lægelig runemagi i 700-tallets Ribe." Fra Ribe Amt [Historisk Samfund for Ribe Amt] 24 (1989) s. 408-14.

Nielsen, Jytte. "Guld, kvinder og runesten." Historisk Årbog for Thy og Vester Hanherred [Historisk Samfund for Thisted Amt] 1989 s. 111-16.

Olsson, Gunnar. "Alla våra runstenar är nu helrenoverade." Danmarks Hembygdsförening, Årsskrift 1989 s. 14-16.

Pamp, Bengt. Omtale av Richard L. Morris, Runic and Mediterranean Epigraphy (1988). I: "Litteraturkrönika 1988." Arkiv för nordisk filologi 104 (1989) s. 191-92.

Penzl, Herbert. "Die Gallehusinschrift: Trümmer der nordisch-westgermanischen Ursprache." I: Germanische Rest- und Trümmersprachen. Red. Heinrich Beck. Ergänzungsbände zum Reallexikon der Germanischen Altertumskunde 3. Berlin: de Gruyter, 1989, s. 87-96.

Rosenfeld, Hellmut. "Die deutschen Rufnamen mit *thewaz und *gastiz als Grundwort — Zeugen uralten Kulturerbes." Blätter für oberdeutsche Namenforschung 26 (1989) s. 3-6.

Sawyer, Birgit. "... och modern kom till arv efter sin son ...": Runstenarnas vittnesbörd om arv och ägande i det vikingatida Skandinavien." K.A.N. (Kvinner i arkeologi i Norge) 8 (1989) s. 3-12.

—. "Vikingatida runstenar som egendoms- och trosdeklarationer." I: Mycket mänskligt. Humanistisk forskning vid Göteborgs universitet 2. Göteborg: Humanistiska utbildnings- och forskningsnämnden, Göteborgs universitet, 1989, s. 59-65.

—. "Women as Landholders and Alienators of Property in Early Medieval Scandinavia." I: Female Power in the Middle Ages: Proceedings from the Second St Gertrud Symposium, Copenhagen, August 1986. Red. Karen Glente & Lise Winther-Jensen. København: Reitzel, 1989, s. 156-71.

Schneider, Karl. Anm. av Stephan Opitz, Südgermanische Runeninschriften im älteren Futhark aus der Merowingerzeit (1977; 3.utg. 1987). Beiträge zur Namenforschung, Neue Folge 24 (1989) s. 258-59.

Esoterica/Somnia vana:

Blum, Ralph. The Book of RuneCards: Sacred Play for Self-Discovery. New York: St. Martin's, 1989. 190 s. & 25 kort.

Engelsborg, Erik. "Runemagi i murværket: Sirligt og dekorativt bindingsværk kan i virkeligheden være meget andet end ornamentik" Columbus: Et kvartalsmagasin om vor eventyrlige verden 1989.2 s. 6-13.

Glass-Koentop, Pattalee. The Magic in Stones. St. Paul, Minn.: Llewellyn, 1989. 360 s.

Jahn, Per. "Studie i vikingetidslitteratur: Værdier, guld og gener." Futuriblerne [Selskabet for Fremtidsforskning] 1989.4-5 s. 27-38.

Parker, Julia, & Derek Parker. Se inn i fremtiden: Spå med tarot, kiromanti, terninger, astrologi, I Ching, frenologi, grafologi, drømmer, biorytmer, runer, krystaller og tasseografi. Overs. Bente Heill Kleven. Oslo: Schibsted, 1989. 222 s. [S. 190-97: "Runer"; overs. av The Future Now: How to Use Prediction (1988).]

SUPPLEMENT TIL RUNEBIBLIOGRAFIENE 1985-1988

Benson, Sven. Omtale av Stephen E. Flowers, Runes and Magic (1986). I: "Litteraturkrønika 1986." Arkiv för nordisk filologi 102 (1987) s. 249.

—. Omtale av Ottar Grønvik, Runene på Eggjasteinen (1985). I: "Litteraturkrønika 1985." Arkiv för nordisk filologi 101 (1986) s. 256.

—. Omtale av Niels Åge Nielsen, Fra runesprog til nordansk (1984). I: "Litteraturkrønika 1984." Arkiv för nordisk filologi 100 (1985) s. 191.

—. Omtale av Erik Rooth, Das Runenhorn von Gallehus (1984). I: "Litteraturkrønika 1984." Arkiv för nordisk filologi 100 (1985) s. 172-73.

Berg, Knut. "Jellinge-stenen: Et hersker-symbol fra vikingetiden?" Kunst og kultur [Oslo] 69 (1986) s. 200-10.

Berglund, Sven. "Niklas reste stenen: Tre runstenar rustade 1988." Danmarks Hembygdsförening, Årsskrift 1988 s. 7-8. [U956, U957, U947.]

Elliott, Ralph W. V. Anm. av René Derolez, "Epigraphical versus Manuscript English Runes: One or Two Worlds", i: Academia Analecta 45.1 (1983); René Derolez & Ute Schwab, "The Runic Inscriptions of Monte S. Angelo (Gargano)", i: Academia Analecta 45.1 (1983). English Studies 66 (1985) s. 74-76.

Gregersen, H. V. "Bjolderup-stenen." Haderslev stiftsbog 22 (1987) s. 118-22.

Hallencreutz, Carl F. "Vad vittnar Hagundas runstenar om?" Norsk tidsskrift for misjon 39 (1985) s. 175-91.

Hammarberg, Inger, & Gert Rispling. "Graffiter: Runor och tecken på kufiska mynt funna i Sverige." Numismatisk rapport: Meddelelser fra Dansk Numismatisk Forening 8 (1985) s. 96-101.

Hauck, Karl. "Ein Königsname in einer Brakteateninschrift (Zur Ikonologie der Goldbrakteaten XLI)." I: Historiographia Mediaevalis: Studien zur Geschichtsschreibung und Quellenkunde des Mittelalters: Festschrift für Franz-Josef Schmale zum 65. Geburtstag. Red. Dieter Berg & Hans-Werner Goetz. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1988, s. 38-59. [Tjurkö-brakteaten.]

Heizmann, Wilhelm. Omtale av Ottar Grønvik, Runene på Tunesteinen (1981). Germanistik 27 (1986) s. 98.

Holmstedt, Anders. Runstenar och runinskrifter i Gävleborgs län. Hudiksvall: Hälsinglands museum, 1988. 45 s.

Hutterer, Claus Jürgen. Omtale av Ottar Grønvik, Fra Ågedal til Setre (1987). Germanistik 29 (1988) s. 586.

—. Omtale av Ulrich Hunger, Die Runenkunde im Dritten Reich (1984). Germanistik 29 (1988) s. 569.

Lass, Roger. "Cyn(e)wulf Revisited: The Problem of the Runic Signatures." I: An Historic Tongue: Studies in English Linguistics in Memory of Barbara Strang. Red. Graham Nixon & John Honey. London: Routledge, 1988, s. 17-30.

Matsunami, Tamotsu. "Runic Passages in Cynewulf." I: Old English Studies from Japan 1941-81. Red. Tadao Kubouchi et al. Old English Newsletter, Subsidia 14. Binghamton, N.Y.: Center for Medieval and Early Renaissance Studies (SUNY-Binghamton), 1988, s. 65-74.

Metcalf, David Michael. "Danmarks ældste mønter." Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad 1985 s. 3-10.

Nielsen, Niels Age. "Runeindskriften på Torsbjerg dupsko." Sønderjysk månedsskrift 1985 s. 196-98.

Ó Carragáin, éamonn. "A Liturgical Interpretation of the Bewcastle Cross." I: Medieval Literature and Antiquities: Studies in Honour of Basil Cottle. Red. Myra Stokes & T. L. Burton. Cambridge: Brewer, 1987, s. 15-42.

—. "The Ruthwell Cross and Irish High Crosses: Some Points of Comparison and Contrast." Ireland and Insular Art A.D. 500-1200. Red. Michael Ryan. Dublin: Royal Irish Academy, 1987, s. 118-28.

Page, Raymond Ian. "Scandinavian Runes in the British Isles." Popular Archaeology 8.6 (July 1987) s. 35-39. [Opptr. av kap. 6 i Runes (1987).]

Palm, Rune. "Mönsterbunden variation i vikingatidens runinskrifter." I: Studier i svensk språkhistoria. Red. Gertrud Pettersson. Lundastudier i nordisk språkvetenskap A 41. Lund: Lund University Press, 1988, s. 214-27.

Pamp, Bengt. Omtale av Ottar Grønvik, Fra Agedal til Setre (1987). I: "Litteraturkrönika 1987." Arkiv för nordisk filologi 103 (1988) s. 209.

—. Omtale av John Kousgård Sørensen, Patronymer i Danmark, 1. Runetid og middelalder (1984). I: "Litteraturkrönika 1984." Arkiv för nordisk filologi 100 (1985) s. 198.

—. Omtale av Ivar Lindquist, Religiösa runtexter III: Kvinnebyamuletten (1987). I: "Litteraturkrönika 1987." Arkiv för nordisk filologi 103 (1988) s. 226.

Philippa, Marie-Louise A. I. "Frisa kiltar letu reisa stein pensa ...": Taalkundige gevolgen van de 'mercantie' confrontaties tussen Friezen en Skandinaviërs in de vroege middeleeuwen." I: Noord-zee-germaanse ontwikkelingen: Een keur van fonologische, morfologische en syntactische parallellen op Noord- en Noordzeegermaans gebied. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam, 1987, s. 73-86. [Opptr. fra Philologia Frisica Anno 1981 (Ljouwert, 1982), s. 40-51; U379, U391.]

Prodocimi, Aldo Luigi. "L'origine delle rune come questione di trasmissione di alfabeti." I: Studi linguistici e filologici per Carlo Alberto Mastrelli. Pisa: Pacini, 1985, s. 387-99.

Rispling, Gert. Se Hammarberg, Inger, & Gert Rispling.

Sawyer, Birgit. "Om runbrev och påvebrev." I: Lite kvällshistoria. Red. Birgitta Bergman. Göteborg: Tre Böcker, 1988, s. 15-21.

Sgarbi, Romano. "Note sulla fonetica dei testi runici in inglese antico." Istituto Lombardo, Accademia di scienze e lettere, Rendiconti, Classe di lettere e scienze morali e storiche 122 (1988) s. 129-43.

Stiles, Patrick V. "Gothic Nominative Singular brōþar 'Brother' and the Reflexes of Indo-European Long Vowels in the Final Syllables of Germanic Polysyllables." Transactions of the Philological Society 86 (1988) s. 115-43.

Tveiten, Olav. "Litt om runeinnskrifter i Kvam." Hardanger: Tidsskrift for Hardanger Historielag 1986 s. 11-13. ["Bonderuner"; etterreformatoriske runeinnskrifter.]

Unverhau, Dagmar. "Der Bjolderuper Runenstein: Eine neue Epoche in der Archäologie." Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie 1988 [=Christian Jürgensen Thomsen 1788 — 29. december — 1988] s. 197-208. [Museumshistorie.]

Wulf, Fred. "Zu den Sproßvokalen des Althochdeutschen." Wissenschaftliche Zeitschrift der Wilhelm-Pieck-Universität Rostock, Gesellschaftswissenschaftliche Reihe 34.4 (1985) s. 40-42.

Somnia vana:

de Mahieu, Jacques. "La langue, l'écriture et les runes" & "Corpus des inscriptions runiques d'Amérique du Sud". Kadath: Chroniques des civilisations disparues [Brussel] 68 (høst 1988) s. 3-10 & 11-42.

Stănciulescu-Bîrda, Alexandru N. "One Hypothesis: The Decipherment of the Inscriptions from Murfatlar (Basarabi)." Balkan Studies 27 (1986) s. 237-51.

Esoterica:

Bienert, Josef. Der sensuelle Zustand: Die neue Bewusstseinsform für Meditation und geistiges Runen. 2.oppl. Bd. 1 av Runentrilogie. Winnenden: Rubin-Verlag; Bienert, 1986. 127 s.

Blum, Ralph. Bókin um rúnir: Handbók um notkun fornrar véfréttar, Vikingarúnanna. Overs. Þorbjörg Jónsdóttir. Reykjavík: Iðunn, 1988. 118 s. [Overs. av The Book of Runes ... (2.utg. 1984).]

Carosi, Gabriele, & Dario Spada. Il libro delle rune. Padova: MEB, 1987. 255 s.

Clark, Anthony. The Aquarian Rune Rack. New York: Sterling; Wellingborough: Aquarian, 1987. 96 s.

Howard, Michael. Il potere magico delle rune. Overs. F. Ossola. Milano: Armenia, 1985. 128 s. [Overs. av The Magic of the Runes (1980).]

Nielsen, Flemming Chr. "Trylleruner og skumle kumler." Columbus: Et kvartalsmagasin om vor eventyrlige verden 1988.4 s. 32-39.

ADRESSENE TIL SENTRENE FOR RUNEFORSKNING

Danmark:

Runologisk-epigrafisk Laboratorium
Nationalmuseet
Frederiksholms Kanal 12
DK-1220 København K
Danmark/Denmark

England:

Professor Ray Page
Corpus Christi College
Cambridge CB2 1RH
England

Norge:

Runearkivet
IAKN, Oldsaksamlingen
Frederiks gate 3
N-0164 Oslo 1
Norge/Norway

Sverige:

Runverket
Riksantikvarieämbetet
Box 5405
S-114 84 Stockholm
Sverige/Sweden

Tyskland:

Prof. Dr. Klaus Düwel
Seminar für deutsche Philologie der
Georg-August-Universität Göttingen
Humboldtallee 13
D-3400 Göttingen
Deutschland/Germany